ภาษาไทย

สำหรับชั้นมัธยม
ปีที่ ๔

นายประจิม กมลศิลป์ ป.ม.
ครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

เรียบเรียง
ตรงตามหลักสูตรใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๖,๐๐๐ ฉะบับ
พ. ศ. ๒๔๙๐
ราคาเล่มละ ๔.๐๐ บาท
พิมพ์จำหน่ายที่
บริษัท ประชาช่าง จำกัด
ตลาดน้อย พระนคร

495.915
ป๒๒๔๗

284A

หอสมุดแห่งชาติ
๒ ก.ย. ๘๐
กรุงเทพฯ

จดหมายไทย

สำหรับชั้นมัธยมปีที่ ๔

นายประจิม กมลศิลป์ ป.ม.
ครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์
เรียบเรียง

ตรงตามหลักสูตรใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๖,๐๐๐ ฉะบับ

พ.ศ. ๒๔๕๐

ราคาเล่มละ ๔.๐๐ บาท

ประชาช่าง

พิมพ์จำหน่ายที่บริษัทประชาช่าง จำกัด

ตลาดน้อย พระนคร.

เลขห้อง

เลขหมู่ 495.915
ฝ2269
เบียน

คำนำ

แบบเรียนจดหมายไทยสำหรับชั้นมัธยม ปีที่ ๔ ข้าพเจ้าได้จัดทำขึ้น ตามหลักสูตร และประมวลการสอนใหม่ของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๐ ตัวอย่างและแบบฝึกหัดตรงตามนั้น ข้าพเจ้าพยายามค้นหาและทำตัวอย่างให้เข้าลักษณะประเภทของจดหมายอย่างครบถ้วน เช่นจดหมายระหว่างเพื่อน จดหมายทำนองจดหมายเหตุพรรณาความเป็นไป จดหมายโต้ตอบเกี่ยวกับกิจการค้า จดหมายราชการ ฯลฯ ฉะนั้นบางฉะบับจำเป็นจะต้องนำจดหมายจริง ๆ มาเป็นตัวอย่างเช่น พระราชหัตถ์เลขาของ พระบาทสมเด็จ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะเห็นว่าเป็นจดหมายพรรณาที่ดียิ่งนัก จดหมายราชการข้าพเจ้าได้นำมาจากที่ต่าง ๆ ซึ่งทางราชการได้เปิดเผยแล้ว และคัดเลือกชะนิดจดหมายที่มีไปมาในตำแหน่งต่าง ๆ กัน เพื่อทราบถึงอำนาจวาสติดต่อ.

อนึ่ง ข้อบกพร่องย่อมต้องมีเป็นของธรรมดา ข้าพเจ้าต้องขออภัยต่อท่านผู้รู้ถ้าพบ ณ ที่ใดโปรดกรุณาแจ้ง ข้าพเจ้าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องด้วยความขอบคุณอีกประการหนึ่ง นาม และ นามสกุล ข้าพเจ้า มิได้มี ความประสงค์ในทางเสื่อมเสีย แต่ผอิญไปพร้องกับท่านผู้ใดเข้า ข้าพเจ้าต้องขอความกรุณาให้ท่านประทานอภัยให้ด้วย.

ประจิม กมลศิลป์.

๒๐ ตุลาคม ๙๐.

บัญชีเรื่อง

ข้อแนะนำในการสอนจดหมายไทย หน้า ก

แบบและลักษณะของจดหมาย ,, ๑

บทที่ ๑. จดหมายระหว่างครูกับศิษย์ ,, ๗

นักเรียนเขียนถึงครูอธิบายเหตุที่มาโรงเรียน
ไม่ได้ ,, ๙

แทนตัวผู้ปกครอง เชิญครูไปที่บ้าน ,, ๑๑

นักเรียนเก่าเขียนถึงครู ,, ๑๓

ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน ,, ๑๕

ตอบให้คำแนะนำ ,, ๑๖

แบบผึกหัด ,, ๒๐

บทที่ ๒. จดหมายระหว่างญาติ ,, ๒๕

ขอคำแนะนำและความช่วยเหลือ ,, ๒๗

ตอบให้คำแนะนำ ,, ๒๘

พ่อเขียนถึงลูกให้ความรู้ในหนังสือที่ใช้เรียน ,, ๓๑

พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุล

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงสมเด็จพระเจ้าลูก
ยาเธอเจ้าฟ้ากฤษฎาภินิหารราดล ขณะเมื่อเสด็จ
กลับจากประภาสยุโรป ร.ศ. ๑๒๖ หน้า ๓๕
พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจุล
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงพระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ เมื่อเสด็จ
ประพาสแหลมมะลายู ร.ศ. ๑๒๐ ,, ๓๗
แบบผูกหัด ,, ๔๒
บทที่ ๓. จดหมายระหว่างเพื่อน ,, ๔๘
เพื่อนเก่าส่งจดหมายมาเพื่อฝากบุตรชายให้
อยู่ด้วย ,, ๕๐
ชักชวนการไปเที่ยว ,, ๕๒
ตอบรับการชักชวน ,, ๕๓
ตอบปฏิเสธคำชวน ,, ๕๔
ชักชวนการเยี่ยมเยียน ,, ๕๖
แบบผูกหัด ,, ๖๐
บทที่ ๔. จดหมายระหว่างผู้มีธุระเกี่ยวข้องกัน ,, ๖๔
ติดต่อในหน้าที่ของทูต ,, ๖๕

	แสดงความอาลัยในมรณกรรม	หน้า	๖๙
	แบบผีกหัด	,,	๗๐
บทที่ ๕.	จดหมายติดต่อกับห้างหรือร้านขายของ	,,	๗๓
	ติดต่อโต้ตอบในเรื่องการค้าขาย	,,	๗๕
	สั่งซื้อหนังสือ	,,	๗๙
	แบบผีกหัด	,,	๗๙
บทที่ ๖.	จดหมายแบบราชการอย่างง่าย	,,	๘๕
	แบบจดหมายราชการ	,,	๙๓
	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องวางระเบียบการใช้คำบางคำ และการเขียนวัน, เดือน และ ศักราช	,,	๙๓
	ลักษณะย่อของกระทรวง	,,	๙๖
	อำนาจและหน้าที่การติดต่อโต้ตอบหนังสือ	,,	๙๙
	คณะกรมการจังหวัดและอำเภอ	,,	๑๐๒
	กรม และ กองต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ	,,	๑๐๓
	หนังสือจาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง นายกรัฐมนตรี	,,	๑๐๕

หนังสือจากรัฐมนตรีถึงอธิบดี หน้า ๑๐๖
หนังสือเวียนจากนายกรัฐมนตรี ถึง อธิบดี
กรมต่าง ๆ ,, ๑๐๗
หนังสือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ถึงข้าหลวงประจำจังหวัด ,, ๑๑๑
หนังสืออธิบดีถึงคณะกรมการจังหวัด ,, ๑๑๓
หนังสือจากสำนักราชการถึงเอกชน ,, ๑๑๕
จดหมายโต้ตอบ ระหว่างอธิบดีกับหัวหน้า
แผนกหน่วยราชการของตนในส่วนภูมิภาค ,, ๑๑๕
หนังสือจากรัฐมนตรี ถึง คณะกรมการ
จังหวัด ,, ๑๒๐
หนังสือจากหัวหน้ากองถึงเอกชน ,, ๑๒๑
แบบผีกหัด ,, ๑๒๓
แบบสมัครขอเข้าแข่งขันกีฬาของกรมพลศึกษา
พ.ศ. ๒๔๙๐ ,, ๑๓๕
ตัวอย่างประกาศ ,, ๑๓๖
ประกาศเรื่องการห้ามบีดบ้ายโฆษณาตาม
ตู้พักสายและเสาโทรศัพท์ ,, ๑๓๗

ข้อแนะนำในการสอนจดหมายไทย.

ข้อแนะนำในการสอนจดหมายไทยมีอยู่แล้วในประมวลการสอน ของกรมสามัญศึกษา พ. ศ. ๒๔๘๐ ข้าพเจ้าขอย่อลงมา ดังนี้.

การเขียนจดหมายถือเป็นการแต่งเรียงความอย่างหนึ่ง แต่มีกฎเกณฑ์น้อยกว่า ข้อความนั้นอาจเขียนถ้อยคำในความคิดส่วนตัว หรือมีสำนวนโวหารต่างๆ แล้วแต่ประเภทของจดหมาย.

วางแบบและลักษณะของจดหมายให้ถูกต้อง.

ใช้คำให้เหมาะแก่ผู้รับ คำขึ้นต้น คำลงท้าย สรรพนามผู้เขียน และ สรรพนามผู้รับ.

เขียนให้ได้เรื่องราว ไม่จำเป็นต้องยืดยาว เขียนสั้นๆ ใช้ถ้อยคำให้มีความหมายกะทัดรัด อ่านง่าย ถ้าต้องใช้เหตุผลก็กล่าวให้สมกัน.

เขียนคำบนหลังซองให้ถูกต้อง.

การแนะนำทั่ว ๆ ไป.

นอกจากมีอธิบายฉะเพาะบทหนึ่งๆแล้ว ข้อความเหล่านี้เป็นเครื่องเตือนแนะนำทั่วๆไป.

๑. การเขียนจดหมายแทนตัวบิดาหรือมารดาต้องดูว่าท่านให้เขียนในนามของท่านเอง แล้วลงนามของท่านหรือว่าเราเขียนเองโดยได้รับคำสั่งของท่าน ต้องใช้คำขึ้นต้น ลงท้าย สรรพนาม ให้เหมาะสมกัน.

๒. อักษรย่อไม่ควรใช้พร่ำเพรื่อ นอกจากที่นิยมกันเช่น พ.ศ. เป็นต้น การเขียนคำว่าจดหมายไม่ควรย่อเป็น จ.ม. หรือโรงเรียน ไม่ควรย่อเป็น ร.ร. ฯลฯ

๓. ลักษณะจดหมายที่ดีทั่วไป ต้องแบ่งกล่าวเป็นส่วนเป็นตอนเสมอ ย่อหน้าควรมีพอเหมาะ.

หลักของการย่อหน้ามีดังนี้.

(๑) ส่วนเหตุจบลงแล้ว.

(๒) ส่วนผลจบลงแล้ว ลงคำลงท้าย ย่อหน้าใหม่.

(๓) ถ้ายังไม่ลงคำลงท้าย มีคำปราศัยอื่น ๆ

ควรย่อหน้าเช่น.

หวังว่าคุณคง.....

(๔) จดหมายกิจธุระ เป็นจดหมายเกี่ยวด้วยเรื่องการงาน ไม่มีข้อความเป็นส่วนตัวหรือพูดเล่น ฉะนั้น ต้องเขียนชัดเจนแจ่มแจ้งและมีข้อความสั้นๆ กล่าวข้อความในกิจธุระให้ครบถ้วน.

แบบและลักษณะของจดหมาย.

๑. ตำบล. จดหมายที่จะส่ง เขียนจากที่ใด ผู้เขียนต้องลงตำบลที่เขียนไว้ เพื่อประโยชน์การตอบหรือผู้รับจะได้ทราบว่าจดหมายมาจากที่ใด การลงตำบล ลงเลขที่บ้าน ตำบล เช่นชื่อถนนที่ตั้งของบ้านและจังหวัด แต่ถ้าอยู่จังหวัดเดียวกันไม่ต้องเขียนชื่อจังหวัด หรือที่เขียนจดหมายถ้ารู้จักกันแพร่หลายแล้ว เขียนสั้นๆก็ได้เช่น กระทรวงทะบวงกรมต่างๆ หรือสถานที่ราชการบางแห่ง.

๒. วัน, เดือน, ปี. เขียนได้หลายอย่าง แต่ที่ใช้กันส่วนมากเขียน เช่น วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๐ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๐ หรือ ๑ เมษายน ๒๔๙๐ หรือ ย่อ ๑ เม.ย. ๙๐ เป็นต้น.

๓. คำขึ้นต้น. แยกใช้ตามชะนิดของจดหมาย เปรียบเทียบระหว่างผู้เขียนกับผู้รับ ซึ่งจะได้อธิบายให้ละเอียดในบทต่อไป.

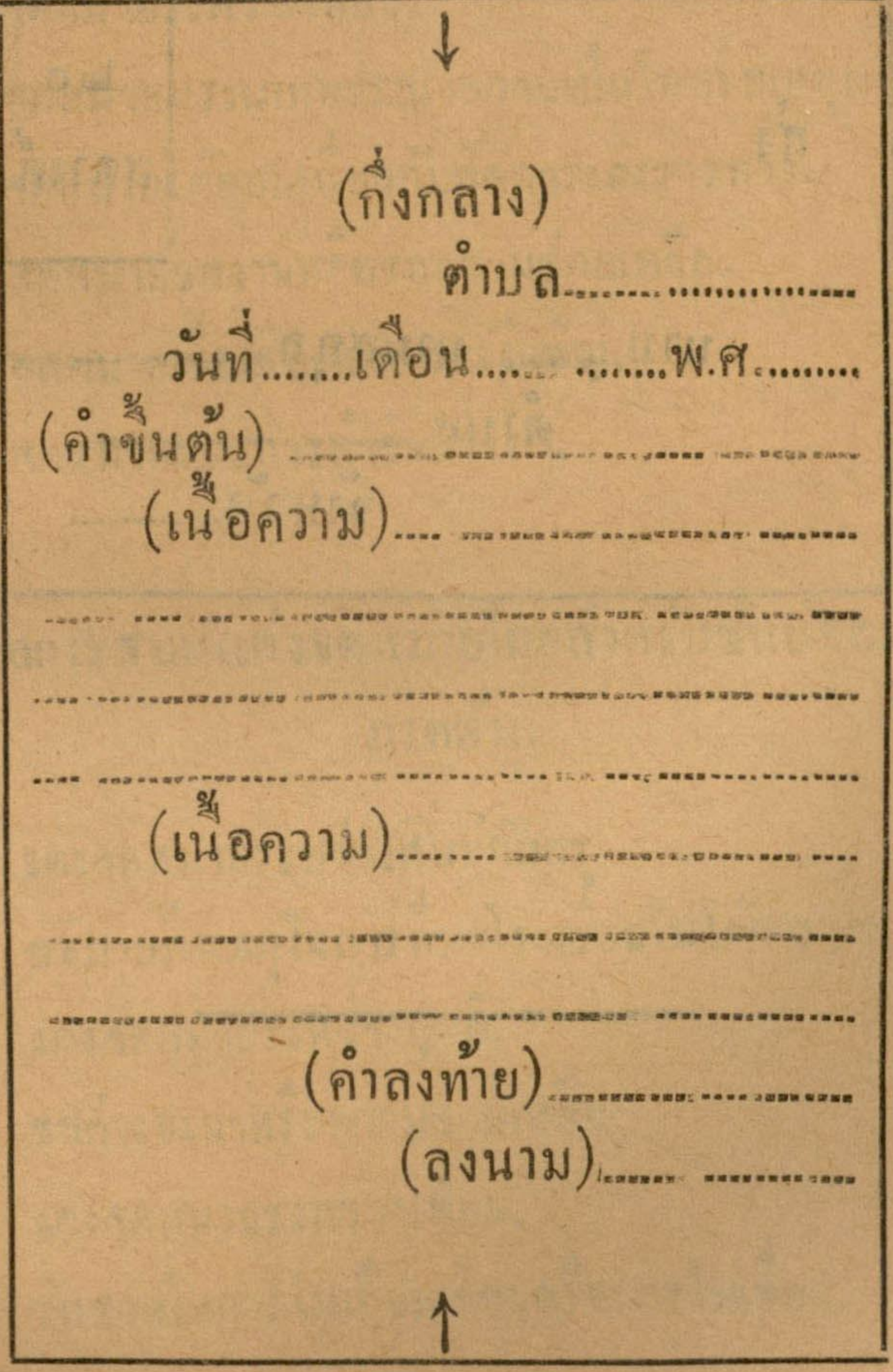
๔. เนื้อความ. ตามความประสงค์ของผู้เขียนและแล้วเนื้อเรื่องจะกล่าวถึงอะไร แต่ประเภทของจดหมายแบ่งแยกไว้

จดหมายจำต้องกล่าวข้อความเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ คือ พรรณา
ความเป็นไปหรือเหตุการณ์ เกี่ยวกับกิจการหรือราชการ
เกี่ยวกับการค้าขาย เหล่านี้เป็นต้น.

๕. คำลงท้าย. แล้วแต่บุคคลผู้รับจดหมายเช่นเดียวกัน
กับคำขึ้นต้น ซึ่งจะกล่าวต่อไป.

๖. การลงนาม. เมื่อจบข้อความในจดหมายเขียนคำ
ลงท้ายเสร็จแล้วก็ลงนาม การลงนามนอกจากจดหมาย
ราชการยังมีแบบฉะเพาะไว้แล้ว ถือเป็นกฎเกณฑ์อย่างหนึ่ง
คือถ้าผู้ที่ไม่คุ้นกับลายเซ็นแล้ว ไม่ควรจะหวัดจนเกินไปจน
ผู้รับอ่านไม่ออกว่าเป็นผู้ใด.

รูปตัวจดหมาย.

(กึ่งกลาง)
ตำบล.....
วันที่.....เดือน..... .....พ.ศ.....
(คำขึ้นต้น)
(เนื้อความ).....
(เนื้อความ).....
(คำลงท้าย)
(ลงนาม)

หลังซอง.

๒๐
สตางค์

ส่ง

นาม.....นามสกุล.....

ตำบล.....

จังหวัด.....

ประเภทของจดหมาย.

ประเภทของจดหมายแบ่งออกดังนี้:

๑. จดหมายระหว่างเพื่อน.

๒. จดหมายประเภทพรรณาความเป็นไปหรือเหตุการณ์.

๓. จดหมายโต้ตอบเกี่ยวกับกิจการและราชการ.

๔. จดหมายของานหรือขอความช่วยเหลือ.

๕. จดหมายเชื้อเชิญและตอบรับเชิญ.

๖. จดหมายแบบการค้าขายต่างๆ.

ประมวลการสอนแต่งจดหมายไทยสำหรับชั้นมัธยมปีที่๔.

ภาคต้น.

๑. แต่งจดหมายระหว่างศิษย์กับครู.
อธิบายถึงเหตุในการที่มาโรงเรียนไม่ได้ตามปรกติ.

๒. แต่งจดหมายระหว่างญาติ.
ขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือ.

๓. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน.
ชักชวนในการไปเยี่ยมเยียนหรือการไปเที่ยว.

๔. แต่งจดหมายระหว่างผู้มีธุระเกี่ยวข้องกัน.

๕. แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ.
สั่งซื้อของหรือหนังสือ.

ภาคกลาง.

๖. แต่งจดหมายระหว่างญาติ.
ตอบรับคำแนะนำหรือขอบคุณในความช่วยเหลือ.

๗. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน.
ตอบรับหรือปฏิเสธคำชวน.

๘. แต่งจดหมายระหว่างผู้ที่มีธุระเกี่ยวข้องกัน.

๙. แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ.
ตอบรับหรือทักท้วงสิ่งของที่สั่งซื้อ.

๑๐. แต่งจดหมายแบบราชการอย่างง่าย.

ภาคปลาย.

๑๑. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน.

๑๒. แต่งจดหมายระหว่างผู้ที่มีกิจธุระเกี่ยวข้องกัน.

๑๓. แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ.
ขอทราบรายละเอียดหรือกิจการ.

๑๔. แต่งจดหมายแบบราชการอย่างง่าย.

บทที่ ๑.

จดหมายระหว่างครูกับศิษย์.

จดหมายเกี่ยวข้องระหว่างครูกับศิษย์ สำหรับชั้นนักมีเรื่องที่อธิบายเหตุในการที่มาโรงเรียนไม่ได้ตามปรกติ เช่น เกิดการเจ็บป่วยขึ้น หรือมีกิจธุระจำเป็นเนื่องจากธุระส่วนตัวหรือธุระของผู้ปกครอง นอกจากนั้นก็มีจดหมายแทนตัวผู้ปกครอง เช่นเชิญครูไปที่บ้านเกี่ยวกับงานมงคลหรืองานอื่น ๆ จดหมายนักเรียนเก่าเขียนเยี่ยมเยียนครู เป็นต้น.

การใช้คำ ศิษย์เป็นผู้ย่อมต้องเคารพครู ฉะนั้นต้องใช้คำที่สุภาพและอ่อนน้อม.

คำขึ้นต้น. ใช้ว่า เรียน คำนับ กราบเรียน คุณครูที่เคารพ.

คำพ่วงท้าย. ที่เคารพ ที่นับถือยิ่ง ที่เคารพอย่างสูง.

คำลงท้าย. ด้วยความเคารพ ด้วยความเคารพนับถือ. ด้วยความเคารพอย่างสูง จากศิษย์ของคุณครู จากศิษย์ที่เคารพคุณครู.

สรรพนามของผู้เขียน. ผม กระผม ศิษย์ (ผู้หญิง ใช้ดิฉัน, ศิษย์).

สรรพนามของผู้รับ. คุณครู.

นักเรียนเขียนถึงครู อธิบายเหตุที่มาโรงเรียนไม่ได้ เพราะป่วย.

บ้านเลขที่ ๗๘ ซอยสองพระ ถนนสี่พระยา,
วันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐

คำนับ คุณครู ประจำชั้นมัธยมปีที่ ๕

ด้วยผมป่วยเป็นไข้หวัด มีอาการครั่นเนื้อครั่นตัว ไม่สามารถมาโรงเรียนตามปรกติได้.

ฉะนั้น ผมขอลาหยุดการเล่าเรียน ๒ วัน ตั้งแต่วันที่ ๕ ถึงวันที่ ๖ เดือนนี้ และวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ ผมจึงจะมาเล่าเรียนตามเคย.

ด้วยความเคารพ

(ลงนาม) ด.ช. สุนทร ทวีลาภ.

รับรองว่าป่วยจริง.

(ลงนาม) สนิท.

ผู้ปกครอง.

ลากิจธุระ.

๑๓๕ รองเมืองซอย ๒ ซ. ปทุมวัน,

วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๐

คำนับ คุณครู ประจำชั้น ที่เคารพ.

ด้วยคุณพ่อของผมใช้ให้ผมขึ้นไปจังหวัดนครสวรรค์ พร้อมกับมารดาเนื่องจากกิจธุระบางอย่างในวันที่ ๑๕ เดือนนี้.

เพราะฉะนั้น ผมมีความจำเป็นที่จะต้องขอลาหยุดการเรียน ๖ วัน นับตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม เป็นต้นไป ในวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ผมจึงจะมาเล่าเรียนตามเคย.

ด้วยความเคารพอย่างสูง.

นายสถิตย์ เทพสถิตย์.

รับรองว่ามีกิจธุระจริง.

(ลงนาม) ชุนเทพสถิตย์,

ผู้ปกครอง.

แทนตัวผู้ปกครองเชิญครูไปที่บ้าน.

๑๔๔ ในตลาด อำเภอบางมูลนาค,

วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐

คำนับ คุณครูใหญ่ โรงเรียนประจำอำเภอ "ภูมิวิทยาคม"

ที่บ้านของกระผมจะมีการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ในวันที่ ๒๕ เดือนนี้ และจะมีการรับประทานอาหาร เวลา ๑๗.๐๐ น. ตรง เนื่องจากคุณพ่อของ กระผมมีกิจธุระด่วน ต้องรีบขึ้น ไปกรุงเทพฯในวันนี้ ท่านจึงให้ผมเขียนจดหมายแทนตัวท่าน เชื้อเชิญคุณครูใหญ่และคณะครูทั้งหมดในโรงเรียน ไปรับประทานอาหารตามเวลาที่กำหนดนี้.

ด้วยความเคารพอย่างสูง

(ลงนาม) สุจินต์ บิ่นประเสริฐ.

๒๐
สตางค์

ส่ง

คุณครูใหญ่

โรงเรียนภูมิวิทยาคม

อ.บางมูลนาค จ.ว.พิจิตร์.

นักเรียนเก่าเขียนถึงครู.

๓๕๐ อำเภอเมือง จ.ว. จันทบุรี.

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐

เรียน คุณครู ที่เคารพ.

ผมเขียนจดหมายถึงคุณครูในวันที่ ๑๐ เดือนนี้ เพราะเชื่อแน่ว่า วันเปิดภาคเรียนปีใหม่ เมื่อคุณครูย่างเท้าเข้าไปในโรงเรียน ก็จะพบมันคอยอยู่บนโต๊ะส่วนตัวของคุณครูแล้ว.

ผมเพิ่งเขียนถึงคุณครู ฉะบับนี้เป็นฉะบับแรก ตั้งแต่ออกไปจากโรงเรียน คุณครูเคยปรารภกับนักเรียนครั้งหนึ่งว่า เมื่อนักเรียนสำเร็จออกไปจากโรงเรียนแล้วอย่าลืมครูเสียนะ จะไปอยู่ที่ไหน ประกอบอาชีพอะไร ควรจะส่งข่าวให้ครูทราบบ้าง ผมจำคำนี้ไว้จึงได้เขียนมาเยี่ยมเยียนคุณครู.

เมื่อผมออกไปจากโรงเรียนแล้ว ผมก็ได้กลับมาอยู่จันทบุรี บ้านเดิมของผม แต่ถึงกระนั้น ผมก็ยังออกรู้สึกหงอยเหงาอยู่บ้าง เพราะจากสถานที่เคยเล่าเรียนมาใหม่ๆ จากเพื่อนฝูงและจิตต์ใจของการเป็นนักเรียนยังมีอยู่ ผมไม่ได้ทำการงานอะไรจนกระทั่งวันที่ ๑ พฤษภาคม คือต้นเดือนนี้ ผมจึงเข้าทำงานเป็นสมุห์บัญชีของบริษัท เดินรถสายท่าแฉลบ.

ผมอยากจะคุยอวดกับคุณครูว่า จันทบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่สบาย แม้ข้าวจะแพงบ้าง แต่ผลไม้ยังอุดมสมบูรณ์ พอจะเลือกกินได้ตามอารมณ์ชอบ นอกจากนี้มีสถานที่หน้าเที่ยวหลายแห่ง เช่นอ่าวแหลมสิงห์ ท่าแฉลบ อ่าวกระทิง น้ำตกพริ้ว สวนยาง ฯลฯ.

ถึงคราวปิดภาคเรียน ถ้าคุณครูนึกไม่ออกว่าจะไปเที่ยวจังหวัดใดดี ผมขอเชิญไปเที่ยวจังหวัดจันทบุรีดูบ้าง คุณครูจะรู้สึกว่าเป็นการเที่ยวที่ไม่พลาดหวัง เรื่องที่พักนั้นคุณครูไม่ต้องวิตก ผมให้การต้อนรับคุณครูเป็นอย่างดี.

ในที่สุดนี้ผมหวังว่าคุณครูและครอบครัวคงมีความสุขความสบาย ทั่วกัน.

โดยความเคารพอย่างสูง.

อำไพ อำพรศิริ.

ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน.

แผนกเตรียมอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๐ มิถุนายน ๒๕๙๐

เรียน คุณครู ที่นับถืออย่างยิ่ง

ผมสอบคัดเลือก เข้าโรงเรียนเตรียมในแผนกอักษรศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ และได้เข้าเรียนเป็นเวลาหลายวันแล้ว ผมออกจะรู้สึกตื่นเต้นในสถานศึกษาอันหรูหราที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ตื่นเต้นในจำนวนนักศึกษาอันมากมาย ตื่นเต้นในระเบียบต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และโดยฉะเพาะในวิชาทุกวิชาที่อาจารย์ได้มาทำการสอน.

นักเรียนที่กลัวการรีไทร์กันมาก ดูเขาขมักเขม้นเรียนกันจริง ๆ ผมเองก็กลัว เพราะเมื่อสอบตกถูกรีไทร์เสียแล้ว เวลาและเงินทองที่ลงทุนไว้ในการเรียนก็เป็นอันว่าศูนย์เปล่า ผมได้ดูหนังสือจนสุขภาพชักจะไม่ค่อยดี นี่เป็นระยะแรกที่ผมได้เข้าเรียนไม่กี่วันเท่านั้น ผมชักจะวิตกว่า เวลาต่อ ๆ ไปเมื่อวิชามากขึ้น ผมมิต้องล้มเจ็บลงนอนอยู่กับบ้านหรือ ผมอยากจะขอคำแนะนำจากคุณครูเกี่ยวกับการเรียนบ้าง คุณครูมีวิ

อย่างไรกรุณาอธิบายให้ผมยึดถือเป็นแบบอย่าง เพื่อให้ผลการเรียนของผมดำเนินไปด้วยดี และสอบได้ได้สมประสงค์.

จากศิษย์ของคุณครู

สาธร.

ตอบให้คำแนะนำ.

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย.

๒๓ มิถุนายน ๒๕๙๐.

สาธร ศิษย์ของครู.

ได้รับหนังสือที่เขียนมาถึงครูแล้ว ยินดีมากที่เธอสอบคัดเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ได้.

ที่ขอร้องให้ครูช่วยแนะนำเรื่องการเรียนนั้นครูไม่รังเกียจยินดีจะแนะนำให้ แต่จะได้ผลอย่างไรขอให้เธอพิจารณาสังเกตดูก็แล้วกัน ครูเขียนไว้ดังนี้.

"การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับ"

๑. สุขภาพ.

๒. ความประพฤติ.

๓. การแบ่งเวลา.

สุขภาพนั้นสำคัญ ถ้าร่างกายสมบูรณ์ไม่เจ็บไม่ป่วย ออดแอดแล้วจิตต์ใจและสมองก็ปลอดโปร่งไปด้วย ภาษิตฝรั่งว่า Soundmind in sound body จิตต์ใจที่แข็งแรงอยู่ในร่างกายที่แข็งแรง เธอจะปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับสุขภาพ ต้องยึดหลักเหล่านี้.

ก. รับอากาศบริสุทธิ์.

ข. รับความอบอุ่นจากแสงอาทิตย์.

ค. ทำการบริหารกายพอควร.

ง. นอนหลับพักผ่อน.

จ. บังคับกายและใจอย่างที่เรียกว่าสมาธิ.

ฉ. หมั่นดื่มน้ำบริสุทธิ์.

ช. รับประทานอาหารดี.

ในหัวข้อเหล่านี้ครูจะไม่อธิบายอะไรมาก เพราะเธอย่อมจะทราบบ้างแล้ว สำหรับการนอนหลับพักผ่อนนั้น ตาม

สุขศึกษากล่าวว่า วันหนึ่งไม่ควรนอนให้น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง และฉะเพาะกลางคืนเท่านั้น และพยายามนอนให้หลับจริง ๆ ตื่นเช้าจะรู้สึกสดชื่น.

ความประพฤติ ๑. อย่าชอบเที่ยว.

๒. อย่าเกียจคร้าน.

๓. อย่าเกี่ยวข้องกับความรัก.

๔. อย่าดื่มของมึนเมา.

แต่ละสิ่งล้วนสำคัญทั้งนั้น การเที่ยวทำให้หัวใจพุ่งส่านเสียเวลาที่จะเอาเวลานั้นไปดูหนังสือ การเกี่ยวข้องกับความรักเป็นสิ่งที่ร้าย เป็นสัตรูของการเรียนยิ่ง อยู่ที่นี่ด้วยเธอต้องบังคับใจให้มาก สำเร็จมีปริญญาออกมาแล้ว เธอจะหาภรรยาที่ดี ๆ ก็ง่าย ถ้าไปยุ่งในระหว่างเรียนเธอจะพบแต่ความเหลวในที่สุด การดื่มของมึนเมา ทำให้สมองเสื่อมทรามเพราะเธออายุยังน้อย ประสาทอ่อน.

การแบ่งเวลา ควรทำเป็นตารางเอาไว้ว่าเวลาเท่าไรจะดูหนังสือ เกี่ยวกับอะไร เวลาเท่าไรจะออกกำลังกาย เวลาเท่าไรจะพักผ่อน สำหรับกลางวันเธอต้องไปโรงเรียน จะอยู่บ้านก็กลางคืน ควรแบ่งเวลาดังนี้.

๑๘.๐๐ น. – ๒๐.๐๐ น. ดูวิชาเกี่ยวแก่ความจำ.

๒๐.๐๐ น. – ๒๒.๑๐ น. ,, ,, ,,ความคิด.

๒๒.๐๐ น. – ๕.๐๐ น. พักผ่อน.

๕.๐๐ น. – ๖.๐๐ น. ดูวิชาเกี่ยวแก่ความคิด.

ถ้าเธอปฏิบัติเช่นนี้ได้เป็นนิสัยแล้ว การเรียนของเธอได้ผลแน่ ลองปฏิบัติดูเสียตั้ง ๆ แล้วจะเคยชินไปเอง ในที่สุดครูหวังว่าเธอคงเรียนสำเร็จสมประสงค์.

จากครู.

สุรย.

แบบฝึกหัดที่๑.

นายบุญยัง มลิกุล นักเรียนประจำจังหวัด.....
ได้เขียนจดหมายถึงครูประจำชั้นที่ตนเรียนอยู่ ชี้แจงเหตุที่ไป
โรงเรียนไม่ได้ตามปรกติ เนื่องจากป่วยเป็นโรคตาแดง จึง
ขอลาหยุดการเล่าเรียนเป็นเวลา ๕ วัน.

สมมุติให้ น.ร. เป็นนายบุญยัง มลิกุล เขียนจดหมาย
ถึงครู ตามความข้างบนนี้ กำหนดวันเอาเอง.

แบบฝึกหัดที่๒.

นางสาวจรูญ พันธศิริ ได้ป่วยเนื่องจากเป็นโรคเกี่ยว
กับเครื่องย่อยอาหารพิการ ได้ไปตรวจและรักษาตัวที่โรง
พยาบาลวชิระ สามเสน หมอแนะนำให้ลาป่วย ๑๕ วัน จึงได้
ส่งใบลามายังครูประจำชั้นพร้อมกับใบรับรองของแพทย์.

ให้ น.ร. เป็น นางสาวจรูญ พันธศิริ เขียนจดหมายถึง
ครูประจำชั้น กำหนดสถานที่รับจดหมาย วัน, เดือน, ปี.เอา
เอง พร้อมกับคำจ่าหน้าซองด้วย.

แบบฝึกหัดที่๓.

เนื่องจากนางชม เกิดดี บ้านอยู่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นบ้าของนายชัน โรจนศิริ นักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดปทุมคงคา ได้ป่วยลง ขุนโรจนศิริ บิดาของนายชัน ได้ให้นายชัน โรจนศิริ ลาหยุดการเล่าเรียน ๕ วัน เพื่อชันไปเยี่ยมเยียนและชอยาไปให้.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายชัน โรจนศิริ เขียนจดหมายลาครู ตามความข้างบนน.

แบบฝึกหัดที่๔.

บุ่ของ นายธนู ธันวานนท์ บ้านอยู่อำเภอราชคราม จังหวัดอยุธยา ได้ป่วยเป็นโรคชราช้านาน บัดนี้ได้ถึงแก่กรรมลง หลวงธัญญสมบัติผู้เป็นบุตรจะได้ชันไปทำการฌาปนกิจศพ จึงบอกให้นายธนู ผู้เป็นบุตรของตน หยุดการเล่าเรียนสัก ๑ สัปดาห์เพื่อชันไปช่วยเหลือในงานนั้นด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายธนู ธันวานนท์ เขียนจดหมายลาครูตามความข้างบนน.

แบบฝึกหัดที่๕.

ในระหว่างโรงเรียนปิดภาคกลาง นายตระกูล แสวงสุข ได้ไปพักอยู่ที่ ตำบลหาดแสนสุข จังหวัดชลบุรี พร้อมด้วย มารดา ครั้นโรงเรียนเปิดภาคเรียนแล้ว ในวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๐ นายตระกูลก็ยังหากลับมาเล่าเรียนอย่างเคยไม่ ทั้งนี้เนื่องจากมารดาได้ป่วยลง เนื่องจากลำไส้เป็นพิษ ตน ต้องอยู่พยาบาลจนกว่าจะค่อยยังชั่วขึ้น.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายตระกูล แสวงสุข เขียนจด-หมายถึงครู ชี้แจงเหตุที่มาเล่าเรียนไม่ได้ตามข้อความข้างบนนี้ เขียนนามผู้รับลงบนซองด้วย.

แบบฝึกหัดที่๖.

สมมุติให้นักเรียนเขียนจดหมายถึงครู บอกว่าญาติผู้ใหญ่ของนักเรียน สั่งให้เชิญครูของนักเรียนไปเที่ยวพักตากอากาศยังบ้านของนักเรียน ซึ่งอยู่ต่างจังหวัด จะเป็นจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งก็ได้ ในคราวปิดภาคปลายนี้ ส่งทางไปรษณีย์.

ยินดีต้อนรับ
๒ ก.ย. ๐๐
กองหอสมุดกลาง

แบบฝึกหัดที่๗.

นายอรุณ แสงสุวรรณ นักเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดตาก ได้รับคำสั่งจากบิดาของตนให้เขียนจดหมายแทนตัวของบิดาไปถึงนายวิบูลย์ ยุวสวัสดิ์ ครูใหญ่มีใจความว่า ในวันอาทิตย์ที่ ๑๑ กรกฎาคม นี้ บิดาของเขาจะมีการทำบุญฉลองพระบวชใหม่ พระพี่ชายของนายอรุณ ซึ่งบวชในวันที่ ๙ เดือนเดียวกัน ขอเชิญครูใหญ่และครูทุกคนในโรงเรียน ไปร่วมรับประทานอาหาร เวลา ๑๗.๐๐ น. ตรง.

สมมุติให้นักเรียนเป็น นายอรุณ แสงสุวรรณ เขียนจดหมายถึงครูใหญ่ ให้ได้ความแจ่มแจ้ง กำหนดวันเขียนจดหมาย เป็นวันที่ ๑๐ กรกฎาคม.

แบบฝึกหัดที่๘.

สมมุติว่านักเรียนสำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนไปแล้ว ได้ไปประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง จะเป็นในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งก็ได้ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิม

ของตน เขียนจดหมายมาถึงครู ซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ หรือ
ต่างจังหวัด เล่าถึงชีวิตของตนเมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว
จนกระทั่งได้เข้าทำงานหรือประกอบอาชีพ เล่าถึงสภาพจังหวัด
ที่ตนอยู่ และตอนท้ายส่งความระลึกถึงมายังครู กำหนด
สถานที่ วัน, เดือน, ปี. เอาเอง นามผู้เขียนควรเป็นนามจริง
ของนักเรียน จำหน้าซองด้วย.

บทที่ ๒.

จดหมายระหว่างญาติ.

จดหมายระหว่างญาติ ได้แก่จดหมายเขียนถึงพี่น้องญาติผู้ใหญ่ มีบิดามารดา บ้า น้า อา ฯลฯ ญาติผู้น้อย มีน้อง หลาน หรือถ้าผู้เขียนเป็นผู้ใหญ่อาจมีลูกหลานก็ได้.

ถึงญาติผู้ใหญ่.

คำขึ้นต้น. เรียน กราบเรียน กราบเท้า กราบ(ศักดิ์ของญาติ) คำนับ หรือเรียกศักดิ์ของญาติ เช่น คุณลุง พี่สนอง.

คำพ่วงท้าย. ที่เคารพ ที่เคารพอย่างสูง ที่นับถือทราบ.

คำลงท้าย. คิดถึง ด้วยความคิดถึง ด้วยความรักและคิดถึง ด้วยความเคารพรัก ลูกของคุณพ่อ ลูกรักของคุณแม่ น้องรักของคุณพี่ หลานของคุณบ้า. ฯลฯ

สรรพนามผู้เขียน. ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรียกตามศักดิ์ของญาติ เช่น ลูก น้อง หลาน ฯลฯ

สรรพนามผู้รับ.มักจะเรียกตามศักดิ์ของญาติเช่น เป็นบิดา

ก็เรียกคุณพ่อ เป็นมารดาก็เรียกคุณแม่ เป็นพี่ก็เรียกคุณพี่ ถ้าสนิทกันมากมักเรียกชื่อตามไปด้วยเช่นพี่สนอง,พี่สุนันท์ฯลฯ

ถึงญาติเสมอกัน.

ใช้อย่างเดียวกับเพื่อน ถูกเรียงพี่เรียงน้องที่อายุไล่เลี่ยกัน แต่ถ้าอาวุโสกว่าก็เรียกตามศักดิ์ญาติอาวุโส.

ถึงญาติที่ต่ำกว่า.

คำขึ้นต้น. มักจะเรียกชื่อของผู้รับด้วย เช่น น้องอรุณ น้องอรุณ์ อรุณของแม่ น้องของพี่ น้องรัก ถูกของพ่อ ถูกของพ่อ หรือเรียกชื่อเฉยๆ.

คำลงท้าย. ด้วยความรัก รักและคิดถึง จากพ่อของถูก จากพี่ รักน้องมาก รักมาก ฯลฯ.

สรรพนามผู้เขียน. เรียกตามศักดิ์ของการเป็นญาติ เช่นพ่อ มักเรียกตนเองว่า พ่อ พี่เรียกตนเองว่า พี่ เป็นต้น บางทีมีบางคนเรียกตนเองว่าฉัน กู ม.

สรรพนามผู้รับ. ก็เช่นเดียวกัน เช่น น้องก็เรียกว่าน้อง ถูกก็เรียกว่าถูก บางคนใช้เธอ กู ม บางทีก็เรียกชื่อลงไปด้วย เช่น น้องอรุณ น้องอรุณ์ ฯลฯ.

ขอคำแนะนำและความช่วยเหลือ.

ศาลากลาง จังหวัดระยอง.

๓ เมษายน ๒๔๙๐.

กราบเรียนคุณพี่ ที่เคารพอย่างสูง.

ผมสอบบรรจุเข้าเป็นเสมียนแผนกสรรพากรจังหวัด ได้เมื่อวันที่๒๐ เดือนก่อนนี้ และบัดนี้ผมได้เข้าทำงานแล้ว ผมออกจะรู้สึกพอใจในงานที่ผมทำนี้จริงๆ ผมได้ขมักเขม้นทำโดยมิได้เกียจคร้าน แต่ผมเป็นข้าราชการใหม่จึงมิใคร่รู้ระเบียบการที่เขามีไว้แล้วดีนัก แต่อย่างไร ด้วยความตั้งใจจริงของผมผมจะค่อยๆเรียนงานไปตามลำดับ.

ผมอยากจะขอความช่วยเหลือจากคุณพี่ ในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่ในวงราชการและมีตำแหน่งสูง ทั้งเคยปฏิบัติงานมาด้วยดีแล้วว่า คุณพี่ได้มีหลักการอะไรบ้างที่จะให้ทำตนเป็นข้าราชการที่ดีต่อไปข้างหน้า ขอความกรุณาให้คำแนะนำแก่ผมบ้าง.

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง.

วินัย จิตตปรีชา.

ตอบให้คำแนะนำ.

๓๐๗ ถนนพระสุเมร พระนคร.

๑๐ เมษายน ๒๔๙๐.

ถึง วินัย.

จดหมายของเธอที่มีมาถึงพี่นั้นได้รับและอ่านทราบตลอดแล้ว พี่ดีใจที่เธอได้เข้ารับราชการทางจังหวัด และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้ดีจริง ๆ หลักการที่จะปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่ดีนั้นมีกว้างขวางและมากมายนัก พี่มีหนังสือหลักราชการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อยู่เล่มหนึ่ง พี่อยากจะส่งมาให้ แต่พี่ยังค้นไม่พบ พี่ยังพอจะจำหลักใหญ่ๆได้ จะเขียนย่อๆให้เธอดู ดังนี้.

๑. ความสามารถ. คือ การอาจจะทำการงานให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่งกว่าผู้ที่มีโอกาสเท่า ๆ กัน พระองค์ท่านยกตัวอย่างว่า เช่นต่างว่าคน ๒ คน ได้เรียนหนังสือโรงเรียนเดียวกัน สอบไล่ได้ปาน ๆ กัน ได้ไปยุโรปด้วยกัน เมื่อกลับมาคนหนึ่งไม่รู้จักในวิชาของตนให้เหมาะแก่กาลเทศะและสมเหตุสมผล ส่วนอีกคนหนึ่ง ต้องคอยให้นายชี้หนทางให้ทำก่อนจึง

วรสมุดแห่งชาติ

ทำ อย่างนี้คนแรกมีความสามารถมากกว่า.

๒. ความเพียร. พุทธภาษิตกล่าวว่า "ความเพียรเป็นเครื่องพาตนข้ามพ้นความทุกข์" ความหมายของความเพียรว่า "กล้าหาญไม่ย่อท้อต่อความยากและบากบั่นเพื่อจะข้ามความขัดข้องให้จงได้ โดยใช้ความอุตสาหะวิริยภาพมิได้ลดหย่อน"

๓. ความไหวพริบ. เกิดมีขึ้นเองในตัวบุคคล ตามคำแปลนั้นแปลว่า "รู้จักสังเกตเห็นโดยไม่ต้องมีใครเตือนว่าเมื่อมีเหตุเช่นนั้น จะต้องปฏิบัติการอย่างนั้น ๆ เพื่อให้บังเกิดผลดีที่สุดแก่กิจการทั่วไป และรีบทำการอันเห็นควรนั้นโดยฉับพลันทันท่วงที.

๔. ความรู้เท่าถึงการ. คือ รู้จักปฏิบัติกิจการให้เหมาะด้วยประการทั้งปวง ใช้ไหวพริบความสังเกตและการจดจำจากตัวอย่างต่าง ๆ.

๕. ความซื่อตรงต่อหน้าที่. คือ ความตั้งใจกระทำกิจการซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของตนนั้นโดยซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความอุตสาหะวิริยภาพเต็มสติกำลังของตนด้วยความมุ่งหมายให้กิจการนั้น ๆ บรรลุซึ่งความสำเร็จโดยอาการอันงดงามที่สุดที่จะพึงมีหนทางจัดไปได้.

๖. ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป. ทำให้เป็นที่นิยมแห่งชน ผู้ที่จะทำตนให้เป็นที่นิยมของคนทั่วไปได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสัตย์ ไม่คิดเอาเปรียบบุคคลอื่นโดยชะนิดยกตนข่มท่าน ไม่หาดใส่ตัวหาชั่วใส่เขา.

๗. ความรู้จักนิสสัยตน. ให้รู้จักใช้ความสังเกตดูบุคคลที่เกี่ยวข้องติดต่อด้วยว่ามีนิสสัยอย่างไร.

๘. ความรู้จักผ่อนผัน.

๙. ความมีหลักฐาน. ความมีหลักฐานนั้นประกอบด้วย มีบ้านเป็นสำนักมั่นคง มีครอบครัวคือมีภรรยาเป็นหลักเป็นฐาน ตั้งตนไว้ในที่ชอบ.

๑๐. ความจงรักภักดี คือ ยอมสละตนเพื่อประโยชน์แห่งท่าน เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ฯลฯ.

เธอลองถือหลักปฏิบัติตามนี้จะได้ชื่อว่า เป็นข้าราชการที่ดีได้คนหนึ่ง คราวหลังเมื่อพี่คันหนังสือหลักราชการพบแล้วจะส่งไปให้ พี่ขออวยพรให้ก้าวหน้าในการงานที่ทำด้วย.

รักและคิดถึง.

หลวงนิติศุภวาที.

พ่อเขียนถึงลูกให้ความรู้ในหนังสือที่ใช้เรียน.

ตรัง.

๑ มิถุนายน ๒๔๙๐.

ลูกรัก.

เจ้าให้พ่อช่วยตรวจดูหนังสือ เรื่องเที่ยวเมืองพะม่า ซึ่งเป็นพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรม พระยาดำรงราชานุภาพ ดูว่า มีข้อความตอนไหนบ้างที่พาดพิงเกี่ยวไปถึงการสงครามระหว่างพะม่ากับมอญ ในสมัยพระเจ้าราชาธิราช เพื่อจะได้ใช้ประกอบการเรียนหนังสือเรื่องราชาธิราช ซึ่งเจ้าใช้เรียนในชั้นมัธยมบีที่ ๔ นั้น พ่อได้ตรวจดูแล้วเห็นมีอยู่ตอนหนึ่งแต่ไม่ตรงที่เดียวนัก พ่อได้ลอกมาไว้ เจ้าดูเอาเองก็แล้วกันดังนี้.

เรื่องตำนานตอนที่ ๓ นับแต่ พ.ศ. ๑๘๓๐ จนถึง พ.ศ. ๒๐๗๕ เมื่อพวกมองโกลได้เป็นใหญ่ในประเทศจีน และได้ประเทศนันเจา อันเป็นเมืองเดิมของไทย ไว้ในอาณาเขตต์แล้ว พระเจ้ากรุงจีนกุบไลข่าน (Kublai Khan) ต้นราชวงศ์หงวนให้ทูตมายังเมืองพะม่า ทูตมาถูกพระเจ้ากรุงพุกามดูหมิ่น พระเจ้ากุบไลข่านจึงให้กองทัพจีนกับไทยสมทบยกมาตีได้เมืองพุกาม

เมืองพุกามก็สิ้นอำนาจมาแต่นั้น เมื่อกองทัพจีนกลับไปแล้ว พวกไทยใหญ่แผ่อำนาจรุกแดนเมืองพะม่าทางข้างเหนือ พวกไทยน้อยที่อยู่ในประเทศสยามก็รุกแดนเมืองมอญทางข้างใต้ ในสมัยนั้นมะกะโทไทยน้อยตั้งตัวเป็นใหญ่ได้ที่เมืองเมาะตะมะ ด้วยอาศัยความอุดหนุนจากกรุงสุโขทัย ในรัชชกาลพระเจ้าราม คำแหงมหาราช ทรงตั้งเป็นเจ้าประเทศราช พระราชทานนามว่า "พระเจ้าพ้ารั่ว" (พะม่าเรียกว่า "วเรรุ") และพระราชทานอนุเคราะห์อย่างอื่น ๆ จนสามารถขยายอาณาเขตต์ขึ้นไปได้ถึงเมืองหงสาวดี - ที่อ้างในศิลาจารึกของพระเจ้าราม คำแหงฯ ว่าราชอาณาเขตต์ทางด้านตะวันตกถึงเมืองหงสาวดีนั้นอันตรงกับในพงศาวดาร เมื่อสิ้นพระเจ้าพ้ารั่วแล้วพระยามหากษัตริย์ซึ่งสืบวงศ์พ้ารั่วยังตั้งราชธานีอยู่ ณ เมืองเมาะตะมะต่อมาอีกหลายองค์จนถึงพระยาอู่ (อันเป็นพระชนกของพระเจ้าราชาธิราช) ซึ่งเสวยราชย์แต่ พ.ศ. ๑๘๙๖ จนถึง พ.ศ. ๑๙๒๘ จึงย้ายราชธานีไปตั้งที่เมืองหงสาวดี ถึงสมัยนั้นพะม่าก็กลับตั้งตัวเป็นอิสสระ ได้สร้างเมืองอังวะเป็นราชธานี มีพระยามหากษัตริย์ปกครองมาหลายชั่ว จึงเกิดเป็นประเทศมอญอยู่ข้างใต้ ประเทศพะม่าอยู่ข้างเหนือ ต่างมีอิสสระเสมอกัน

พอล่วงรัชชกาลพระยาอู่แล้ว พระเจ้าราชาธิราชได้ครองกรุงหงสาวดี ในระหว่าง พ.ศ. ๑๙๒๙ จน พ.ศ. ๑๙๖๖ มอญกับพะม่าก็เกิดรบกันเป็น "มหายุทธสงคราม" ดังปรากฏในหนังสือเรื่องราชาธิราช รบกันช้านานจนอ่อนกำลังลงด้วยกัน จึงเลิกสงคราม เชื้อสายของพระเจ้าราชาธิราชได้ครองเมืองหงสาวดีต่อมาอีก ๕ องค์ หมดสันเจ้าชายที่จะรับรัชทายาท ชาวเมืองหงสาวดีจึงยกนางตะละเจ้าทาว ราชธิดาของพระเจ้าราชาธิราชขึ้นครองแผ่นดิน อยู่ในราชสมบัติแต่ พ.ศ. ๑๙๙๖ จน พ.ศ. ๒๐๑๕ นางไม่มีราชบุตร จึงมอบเวนราชสมบัติแก่พระมหาบิฎกธรรมราชา บุตรเขย เสวยราชย์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๑๕ จน พ.ศ. ๒๐๓๕ ทรงพระนามว่า "พระเจ้ารามาธิบดี" แต่เรียกกันเป็นสามัญว่า "พระเจ้าธรรมเจดีย์" พระเจ้าหงสาวดีองค์นี้ร่วมสมัยเป็นมิตรไมตรีกับสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถเมืองไทย และพระเจ้าติโลกมหาราชเมืองเชียงใหม่ ได้สร้างโบราณวัตถุสถานและจัดการบ้านเมืองหงสาวดีหลายอย่าง เชื้อสายของพระเจ้าธรรมเจดีย์ได้ครองเมืองหงสาวดีต่อมาอีก ๒ องค์ ถึง พ.ศ. ๒๐๘๕ พวกพะม่าเมืองตองอูก็ลงมาตีได้เมืองหงสาวดี.

มีข้อความเพียงเท่านี้ พ่อยินดีที่ถูกสนใจในการเรียนมาก จงหาหนังสือเรื่องราชาธิราชอ่านซิ ที่ห้องสมุดของโรงเรียนคงมี นอกจากให้ความรู้แล้วยังได้รับความบันเทิงอีกมาก.

จากพ่อ.

สนิท.

พระราชหัตถ์เลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้านิภานราดลขณะเมื่อเสด็จกลับจากประเทศยุโรป ร.ศ. ๑๒๖ (พ.ศ.๒๔๕๐).

วันอังคารที่ ๕ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๖.

หญิงน้อย.

วันนี้กัปตันลงมาพูดว่ากลัวเรือจะไม่ถึงได้ในเวลาบ่าย ๕ โมง เพราะน้ำเชี่ยวมาก แต่ในเวลาเที่ยงแลเห็นเกาะสุมาตรา ปูโลไวย เรารู้สึกว่าถึงเสียแล้ว การที่เรือจะไปถึงช้าเกินเวลานั้น เป็นข้อที่ไม่ควรจะคำนึงมาแต่แรก เพราะเมื่อเรือออกช้าเกินกำหนด จะลำบากแต่เรื่องขนของในเวลากลางคืน แต่เมื่อไปพูดกับกัปตันบนห้องเขารับจะจัดการไม่ให้วุ่นวายในเรื่องนั้น วันนี้ไม่มีคลื่นมีลมเงียบสนิทเป็นเรือเดินในแม่น้ำแต่เย็นไม่ร้อนด้วย แถบสุมาตรานี่น่าจะเป็นที่เที่ยวหนีฝนได้สักแห่งหนึ่ง พวกชะวาเขาชวนหลายหนแล้ว ยังไม่มีเวลาจะมา ความเข้าใจของ ยุโรเปียนที่ไม่ได้มาข้างตะวันออก นึกว่าเมืองแถบข้างนี้คงจะเหมือนอินเดียข้างใต้ มักจะถามว่ามีความรำคาญไหมที่มาเห็นท้องฟ้าเป็นสีเทา ไม่เป็นสีน้ำเงินใสเหมือนข้างแถบ

บ้าน จะงดงามสบายมาก ที่จริงอากาศแถบข้างเราไม่เหมือนอิตาลีข้างใต้เลย ท้องฟ้าเป็นสีน้ำเงินจริงอยู่ แต่มีเมฆสีขาวสีเทาต่าง ๆ เป็นเครื่องประดับอยู่โดยมาก งามกว่าฟ้าเกลี้ยง ๆ ของอิตาลี วันนี้ท้องฟ้างามมีเมฆสีขาวและสีแดงต้องแสงพระอาทิตย์ มีพยับฝนดำทึบเป็นก้อนลอยอยู่ทางอิตาลี ถึงจะมีแสงอาทิตย์จับอากาศ ก็เป็นแสงอาทิตย์จับหมอกแบบราบ ๆ ไปแถบข้างนี้งามกว่า ดูก็ปลาดอยู่ในเวลาเดินทาง เมื่ออยู่ในยุโรปมีแต่ฝนตกร่ำไป เวลาเดินทางมาฝนค่อยหายไปหายไปจนกลายเป็นแห้ง รู้สึกว่าไม่มีน้ำสักหยดเดียวในอากาศจนกระทั่งมาถึงลังกาเปลี่ยนใหม่กลายเป็นอากาศมีน้ำฝนตกชุ่มชื้นไปใหม่ ดูเหมือนฤดูได้เปลี่ยนเร็วจริง ๆ ใน ๑๕ วันถ้าจะไม่ให้เห็นอะไรเลย อยู่แต่ในห้องเรือ ก็อาจจะสังเกตได้ว่าเดินทางมาถึงท่อนไหนแล้ว.

ค่ำวันนี้เป็นการเลี้ยงกันใหญ่กว่าทุกวัน เพราะเป็นคืนที่สุดในเรือล่าน.

จุฬาลงกรณ์ ป.ร.

พระราชหัตเลขา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการเมื่อเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๔).

ทอดที่เมืองประจันตคีรีเขตต์.

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๐.

ถึง กรมหลวง เทวะวงศ์วโรประการ.

ขอบอกระยะงานการที่ฉันได้ออกมาทางทะเลเพื่อจะส่งชายบริพัตรไปยุโรป ถึงเมืองสิงคโปร์อันเป็นที่สุดทางตามเคยต่อไปดังนี้.

วันที่ ๒๐. เวลาเช้าโมงเศษ ได้ขึ้นรถไฟไปปากน้ำ ถึงมาถึงเมืองสมุทรปราการ เวลา ๒ โมงเศษ ถึงเรือสุริยมณฑลออกจากที่จอดเกือบจะในทันใดนั้น มาถึงเรือมหาจักรีทอดอยู่นอกสันดอน เวลาเรือสุริยออกจากปากอ่าวมามืดคลื่นเรือโคลง ในการที่จะถ่ายลำก็ไม่สู้เป็นการง่าย เพราะฉะนั้นจึงกินเวลามาก กว่าจะได้ใช้จักรีเรือมหาจักรีราวเที่ยง แต่ที่จริงเมื่อขึ้นเรือมหาจักรีแล้วก็ไม่รู้สึกว่ามืดคลื่น เป็นแต่เรือสุริยะโคลงเองมาก ลมเหนืออยู่ข้างจะลงจัดเรือเดินประมาณ ๑๓ นอต.

วันที่ ๒๑. คลื่นมากขึ้นโดยลำดับ จนเวลาประมาณ

เที่ยงคืน เพลาชั่วเสาท้ายเชือกที่โยงขาดตัวเพลานั้นแกว่งกระทบ
เรือที่แขวน ๒ ข้าง ดังอยู่เสมอ การที่จะกลับโยงในเวลาลมจัด
อยู่ข้างลำบาก ส่วนในเก๋งบรรดาสิ่งของที่ตั้งไว้บนตู้โต๊ะพลัด
ตก ที่อยู่ในตู้ก็กระทบบานประตูเปิดหก เก้าอี้ยาวกวาดไปวิ่งมา
ในห้อง โต๊ะเก้าอี้ล้ม บรรดาของทั้งปวงต้องคว่ำกองลงไว้
หมดทั้งสิ้น โยงแล่นจมซึ่งควรโยงแล่นจม.

วันที่ ๒๒. มีคลื่นต่อมาจนตลอดกลางคืน เรือได้เดินช้า
ลง เพราะเหตุว่าถ้าเดินไปเท่าที่มาก็จะถึงในเวลากลางคืน.

วันที่ ๒๓. เวลาเช้ามืดจอดที่ศาลแดง นอกท่าเมือง
สิงคโปร์ กงสุลของเราลงมา ๕ โมงเช้า ได้ออกเรือไปถอด
เรือในอ่าว เวลา ๕ โมงถึงที่ เรือรบอังกฤษสลุต และ
เจ้าเมืองลงมาเกือบจะในทันใดนั้น นอกนี้ผู้ที่ลงมา คือ เจ้า
พระยาไทร พระยารัษฎานุประดิษฐ์ จีนตันบูเลียด เวลาบ่าย
๕ โมงขึ้นไป เยี่ยมตอบเจ้าเมือง ๆ เลี้ยงน้ำชาแล้วไปที่ ฮาริตัน
เฮาส์ เวลาบ่าย ๑ ไปกินข้าวที่บ้านเจ้าเมือง เวลาค่ำมีการ
เลี้ยงเจ้าเมืองที่ฮาริตันเฮาส์ เวลา ๕ ทุ่มกลับมาลงเรือ.

วันที่ ๒๕. การบรรทุกถ่านไม่แล้ว จำจะต้องขึ้นอยู่
บนบกในเวลากลางวันอีก และเป็นวันที่เรือเมล์จะออก จึง

ได้ขึ้นบกเวลา ๓ โมงเช้า ตรงไปยังนิวฮาเบอร์ ผู้จัดการเยอรมันลอยด์ กัมปนี ได้รับพาให้ขึ้นไปดูเรือและได้พบแอดมิราลเยอรมันซึ่งเข้าไปกรุงเทพฯ เป็นผู้โดยสารไปในเรือนั้นด้วย ดูห้องหับสบายดีกว่าที่เคยเห็นมาแต่ก่อน เวลาเช้า ๔ โมงชายบริพัตร พระยาชลยุทธ นายเตียม กับเด็กนักเรียนซึ่งจะไปยุโรป (เว้นแต่ชายทิศากรป่วยเป็นไข้มิได้ส่งมาในเรือไฟไม่ได้) และเจ้าพระยาไทร มิสเตอร์นิวเบราน์เนอ กงสุลเยเนราลเมืองปีนังลา และได้ออกเรือในเวลานั้น ฉันกลับมาพักที่ฮาริตันเฮาส์.

เวลาบ่าย ๔ โมง. ไปนั่งเล่นที่ชั้นน้ำจนเวลาบ่าย ๕ โมง จึงกลับมาพบพระราชินีที่อาตมอ ซึ่งมิสซิส แอน เดอซันเลียงนาชา แล้วฉันเดินกลับไปฮาริตันเฮาส์.

เวลา ๒ ทุ่ม. เลียงที่บ้านเจ้าเมือง มีผู้หญิง แต่พระราชินีได้ขอตัว เพราะเมาคลื่นมากไม่สบาย เจ้าเมืองดื่มให้พรฉันๆ ดื่มให้เจ้าแผ่นดินอังกฤษ เวลา ๕ ทุ่มเศษ กลับมาถึงเรือ เมื่อผู้ที่มาส่งได้ลากลับไปแล้ว ได้ออกเรือในเวลา ๒ ยามเศษ หน่อยหนึ่ง.

วันที่ ๒๖. แต่คืนนี้มาจนวันนี้มคลื่นแต่ไม่สู้มากเหมือนชามา.

วันที่ ๒๗. ในเวลาสายวันนั้น คลื่นส่งบลงโดยลำดับจนเวลาค่ำไม่มีเลย.

วันที่ ๒๘. เวลา ๕ โมงเช้าเรือถึงและทอดที่นั่น ได้พบเรือไดนามา คอยอยู่ ได้รับหนังสือกรุงเทพฯ.

ในการที่มาครั้งนี้ ตั้งแต่วันแรกออกมาไข้มิได้จับเป็นแก่คนในเรือ ทั้งผู้ดีและคนเรือประมาณ ๖-๗ คน แต่สังเกตว่าหายเร็ว ถึงที่เป็นอย่างแรงก็ไม่สู้ช้าผิดกันที่เป็นอย่างน้อยอีกอย่างหนึ่งก็คลื่นดูเป็นที่ลำบากแก่คนที่มามากทั้งไปทั้งมา.

นอกจากนั้นเป็นสุขสบายดี.

สยามินทร์.

ข้อสังเกต.

๑. แต่ก่อนนี้ในรัชชกาลที่ ๕ ใช้ ร.ศ. ย่อมาจากรัตนโกสินทร์ศก ร.ศ. ๑๒๐ ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๔๔.

๒. กรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ คือ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงเทวะวงศ์วโรปการ เวลานั้นเป็นเสนาบดีว่าการต่างประเทศและเป็นประธานที่ประชุมคณะผู้สำเร็จราชการอยู่รักษาพระนครกรุงเทพฯ.

๓. พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (ชื่อเดิมว่า คอซิมบี้ ณระนอง)

๔. จีนตันบูเลียด อีกชื่อหนึ่งว่า (ตันกิมเจ๋ง) ภายหลังได้เป็นพระอนุกูลสยามกิจ.

๕. ฮาริกันเฮาส์ ทรงซื้อไว้เป็นที่ประทับ แต่ทรงขายต่อมาภายหลัง.

๖. นายเตี้ยม ต่อมาเป็นพระยาสุรวงศ์วิวัฒน์.

๗. ชายทิศากร หม่อมเจ้าในกรมหลวงเทวะวงศ์ฯ.

๘. อาตมอ เป็นบ้านของมิสเตอร์ แอนเดอซัน พระพิเทศพาณิช กงสุลเยเนราลสยามที่เมืองสิงคโปร์.

แบบฝึกหัดที่ ๙.

จงเขียนจดหมายฉะบับหนึ่ง ถึงคุณลุงซึ่งอยู่ชนบทแสดงความรู้สึกในพระเดชพระคุณของท่านที่ได้ให้ความเกื้อกูลอุดหนุนให้การเล่าเรียนและให้คำตักเตือนในการเล่าเรียน ทั้งบรรยายให้ท่านเห็นว่า ตนระดกอยู่เสมอถึงการเป็นลูกกำพร้า พยายามสงบเสงี่ยมตัวในความเป็นอยู่และความประพฤติ.

แบบฝึกหัดที่ ๑๐.

สมมุติว่านักเรียน ได้ไปรับราชการเป็นปลัดอำเภออยู่อำเภอยะโสธร จังหวัดอุบลราชธานี ได้เขียนจดหมายมาถึงบิดา ซึ่งรับราชการอยู่ในกรุงเทพฯ เล่าถึงหน้าที่การงานและขอโอวาทเตือนสติจากบิดาของตน.

แบบฝึกหัดที่ ๑๑.

นายอุดร ราชธานี รับราชการอยู่ ณ จังหวัดขอนแก่น ได้เขียนจดหมายมาถึงหลวงรัตนประศาสตร์ ข้าราชการกระ

ทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นพี่ชายของตน ว่าขอฝากนายทักษิน ราชธานีบุตรชาย ซึ่งจะเข้ามาเรียนในโรงเรียนกรุงเทพฯ ให้อยู่ด้วย.

สมมุติให้นักเรียน เป็นนายอุดร ราชธานี เขียนจดหมายตามข้อความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๑๒.

จากแบบฝึกหัดที่ ๑๑ สมมุติให้นักเรียนเป็นหลวงรัตนประศาสตร์ เขียนจดหมายตอบนายอุดร ราชธานี ซึ่งเป็นน้องชายของตนว่า ยินดีที่จะรับนายทักษิน ราชธานี ให้อยู่ด้วย ให้รีบไปเสียแต่ก่อนโรงเรียนเปิดภาคเรียนเพราะจะเข้าโรงเรียนรัฐบาลได้ยาก ทางบ้านได้จัดที่พักไว้ให้เรียบร้อยแล้ว.

แบบฝึกหัดที่ ๑๓.

สมมุติว่านักเรียนไปเที่ยวที่ใดที่หนึ่งระหว่างโรงเรียนปิด

ภาค เขียนจดหมายเล่าให้น้องสาวซึ่งเป็นนักเรียนอยู่ในต่างจังหวัดนั้น.

แบบฝึกหัดที่ ๑๔.

ขุนเชี่ยวประดิษฐการ ข้าราชการกระทรวงยุตสหกรรม มีน้องชายคนหนึ่ง ชื่อนายชลอ ประดิษฐการ ได้ถูกย้ายไปรับราชการเป็นผู้ตรวจการเทศบาล จังหวัดตราด เนื่องจากนายชลอ ประดิษฐการ อายุยังน้อย และไปอยู่ด้วยลำพังตัวคนเดียว ขุนเชี่ยวประดิษฐการรู้สึกเป็นห่วงจึงเขียนจดหมายฝากฝังกับขุนวิจิตรฯ หัวหน้าแผนกสรรพสามิตต์จังหวัดขอให้ช่วยดูแลว่ากล่าวตักเตือน ในฐานะที่ขุนเชี่ยวประดิษฐการ กับ ขุนวิจิตรฯเคยเป็นเพื่อนชอบพอสนิทสนมกัน.

แบบฝึกหัดที่ ๑๕.

นายเชย สุนทรสดับ บ้านอยู่อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เขียนจดหมายแจ้งความจำนงมายังบุตร

ของตนซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯว่า ตนประสงค์จะอุปสมบทบุตร
ชายในปีนี้ กำหนดวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ก่อนเข้าพรรษา
ฉะนั้น ให้นายชาญ สุนทรสดับ บุตรชายผู้รับจดหมายนี้ ลา
ราชการ กลับไปบ้าน พร้อมกับให้ว่าจ้างพิมพ์บัตร์ อุปสมบทของ
ตนไปด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายเชิญ สุนทรสดับ น้อง
ชายนายชาญ ซึ่งเป็นนักเรียนอยู่ในชั้นมัธยมปีที่ ๔ ของโรง
เรียนประจำจังหวัด ได้รับคำสั่งจากมารดาให้เขียนจดหมาย
แทนตัว ตามข้อความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๑๖.

นายอำนาจ อุดมเกียรติ เป็นข้าราชการอยู่ในจังหวัด
สมุทรสงคราม เขียนจดหมายแจ้งข่าวมรณกรรมของบิดา
ของตน เนื่องจากเส้นโลหิตในสมองแตกให้แก่พี่ชายของตน
ซึ่งรับราชการอยู่ ณ จังหวัดลพบุรี กำหนดจะทำการฌาปนกิจศพ
ในวันที่ ๓๐ เดือนนี้ ขอให้พี่ชายรีบลงไปด่วน และขอให้แจ

ที่กรุงเทพฯ เพื่อว่าจ้างพิมพ์บัตรกำหนดการ ณ โรงพิมพ์ใด โรงพิมพ์หนึ่งให้ด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายอำนาจ อุดมเกียรติ เขียนจดหมายถึงพี่ชายตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๑๗.

จากแบบฝึกหัดที่ ๑๖. สมมุติให้นักเรียนเป็นนาย อุดม อุดมเกียรติ เขียนจดหมายตอบนายอำนาจ ไปว่า ขอให้เลื่อนกำหนดการฌาปนกิจไปกลางเดือนหน้า เพราะตนต้องปฏิบัติกิจการบางอย่างในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไป จะละเลยเวลานั้นไม่ได้ เรื่องการพิมพ์บัตรนั้นเป็นหน้าที่ของนายอุดมเองจะจัดการให้.

แบบฝึกหัดที่ ๑๘.

นายสำเนา เศรษฐวิทย์ อยู่จังหวัดปัตตานี เขียนจดหมายมาถึงนางพิพัฒน์ธนากร ภรรยาหลวงพิพัฒน์ธนากร ข้า

ราชการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นพี่สาวของตนว่า ตนได้รับคำสั่งให้ย้ายเข้ามารับราชการในกรุงเทพฯ ขอให้นางพิพัฒน์ธนากรช่วยจัดการเช่าบ้านให้สักหลังหนึ่งเป็นการด่วน ถ้าได้แล้วขอให้จดหมายแจ้งไป จะได้ขนย้ายเข้ามา.

สมมุติให้นักเรียนเป็น นายสำเนา เศรษฐวิทย์ เขียนจดหมายตามข้อความนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๑๙.

จากแบบฝึกหัดที่ ๑๘. สมมุติให้นักเรียนเป็นนายพิพัฒน์ บุตรชายนางพิพัฒน์ธนากรเขียนจดหมายแทนมารดาของตน ว่าบัดนี้เช่าบ้านได้ ๑ หลังแล้ว ราคาค่าเช่าเดือนละ ๘๐ บาท อยู่ซอยกิ่งเพชร อำเภอปทุมวัน ให้จัดการขนข้าวของมาได้.

บทที่ ๓.

จดหมายระหว่างเพื่อน.

ตามธรรดาคนเราย่อมต้องมีเพื่อนฝูง บางคนอยู่ใกล้ชิด บางคนอยู่ห่างไกล และติดต่อกันทางจดหมาย เล่าถึงทุกข์สุขบ้าง ถามถึงทุกข์สุขบ้าง เล่าเหตุการณ์ความเป็นอยู่บ้าง ชักชวนการเยี่ยมเยียนหรือการไปเที่ยวบ้าง ขอความช่วยเหลือบ้าง มีเรื่องราวมากมาย.

คำขึ้นต้น. ถ้าเพื่อนสนิทสนมกันมากใช้ คำเหล่านี้สมมุติว่าเพื่อนคนนั้นชื่อยงยุทธ์ เช่น ยงยุทธที่รัก ยงยุทธเพื่อนรัก ยงยุทธ เพื่อนสนิท ถ้าเพื่อนมีอาวุโสในตำแหน่งหน้าที่ หรือเป็นผู้ใหญ่การใช้คำขึ้นต้นควรยกย่องกันเป็นการให้เกียรติยศแก่กัน เช่น เรียนคำนับ เช่น คำนับคุณหลวงที่รัก คำนับ คุณที่นับถือ เรียน ท่านขุนที่รักเป็นต้น.

คำลงท้าย. ท่านองเดียวกัน เพื่อนสนิทใช้ ด้วยความรัก รักและคิดถึง รักมาก รักเสมอ คิดถึงมาก คิดถึง จาก เพื่อนของเธอ ถ้าไม่สนิทนักหรือยกย่อง ใช้ ด้วยความนับถือ ด้วยความรักและนับถือ ด้วยความคิดถึง นับถือเสมอ.

2K
495.915
ป2267

สรรพนามผู้เขียน. ฉัน. กัน. ผม ฯลฯ

สรรพนามผู้รับ. เธอ และ คุณบางทีก็เรียกชื่อ ถ้าเพื่อนมีบรรดาศักดิ์อาจเรียกบรรดาศักดิ์ เช่น ท่านขุน คุณหลวง คุณพระ เจ้าคุณ.

เพื่อนเก่ามีจดหมายมาเพื่อฝากบุตรชายให้อยู่ด้วย.

—๑—

ศาลากลาง จังหวัดสุรินทร์.

๑ พฤษภาคม ๒๔๙๐

คำนับมายัง ท่านขุนวิทยาอนันต์.

ด้วยผมมีความประสงค์จะส่งบุตรชายให้เข้ามาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ แต่ขัดข้องเรื่องสถานที่อยู่ ผมเห็นแต่ท่านขุนเท่านั้นที่พอจะฝากบุตรมาพักด้วยได้ ไม่ทราบว่าจะมีข้อขัดข้องประการใด กรุณาตอบไปให้ผมทราบจะเป็นพระคุณยิ่ง เรื่องค่าเล่าเรียนและค่าอาหารเป็นหน้าที่ของผมเอง.

ผมมีความสุขสบายดี หวังว่าท่านขุนคงจะเช่นเดียวกัน.

ด้วยความนับถือและคิดถึง.

หลวงรัตนาวิน.

—๒—

๗๓ ถนนข้าวสาร พระนคร.

๙ พฤษภาคม ๒๔๙๐.

คำนับมายัง คุณหลวงรัตนาวิน.

จดหมายลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ศกนี้ ผมได้รับแล้ว

เรื่องฝากเด็กให้มาอยู่กับผมนั้น ผมยินดีไม่มีข้อขัดข้องประการใดเลย จะลงมาเมื่อไร โปรดบอกให้ทราบล่วงหน้า ผมจะได้จัดทางไว้ให้ เวลานี้โรงเรียนก็จวนจะเปิดทำการสอนปีใหม่รับหน่อยจะเป็นการดีมาก.

ด้วยความนับถือและคิดถึง.

วิทยาอนันต์.

ชักชวนไปเที่ยว.

๓๐๖ ถนนวิสุทธิกษัตริย์.

๑๘ สิงหาคม ๒๕๙๐.

ประเดิม เพื่อนรัก.

เมื่อวานนี้ฉันมาหาเธอที่บ้านไม่พบ คุณแม่ของเธอบอกว่าเธอไปจังหวัดฉะเชิงเทราด้วยกิจธุระบางอย่าง จะกลับก็ราววันพฤหัสบดี คือมะรืนนี้ วันที่ ๒๐ ฉันจึงได้เขียนจดหมายฉบับนี้ฝากคุณแม่ของเธอไว้.

ฉันมีความประสงค์ อยากจะชวนเธอไปเที่ยวจังหวัดชลบุรีในวันที่ ๒๕ เดือนนี้ คุณพ่อของฉันท่านจะเอารถยนต์ไปเพื่อธุระของท่านและจะพักอยู่ที่นั่นราวสัก ๒–๓ วัน ระหว่างหยุดภาคครานี้ฉันยังไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหนเลย ทั้งจังหวัดชลบุรีก็ไม่เคยไป เขาว่าหาดแสนสุข ตำบลบางแสน เป็นที่พักตากอากาศดีนัก ฉันได้ถามคุณพ่อท่าน ๆ ก็บอกว่าจะเลยไปที่นั่นเหมือนกัน.

อยากทราบว่าเธอจะไปด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตามวันที่ ๒๓ ฉันจะมาหาเธอที่บ้านอีกครั้งหนึ่ง ฉันเห็นว่าเป็นโอกาส

เหมาะที่เราจะได้เที่ยวด้วยกันในคราวนี้ ค่าใช้จ่ายก็ไม่เปลือง
นักเพราะอาศัยไปกับรถยนต์ของคุณพ่อ.

รัก.

สุรทิน.

ตอบรับการชักชวน.

๕๓ ถนนสาธร บางรัก.

๑๙ สิงหาคม ๒๔๙๐

สุรทิน ที่รัก.

ฉันกลับมาก่อนกำหนดเดิม ๑ วัน ทั้งนเพราะธุระที่กระทำได้สำเร็จลงและฉันไม่อยากพักอยู่ที่นั่นนาน เรื่องการไปเที่ยวจังหวัดชลบุรีนั้นตกลง ฉันจะไปด้วยกับเธอตามที่ชวน เพราะที่นั่นฉันมีญาติอยู่คนหนึ่ง เขาเคยชวนฉันไปพักที่บ้านเขาเหมือนกัน แต่เผอิญคราวนั้นโรงเรียนยังไม่ปิดภาคติดการเรียนเสียจึงไปไม่ได้.

ฉันรู้สึกชอบใจมากที่เธอชวนฉัน ทั้งคุณแม่ก็ไว้วางใจ

เธอมาก ฉันได้เรียนเรื่องนี้แก่ท่านแล้ว ท่านบอกว่าตามใจและได้ให้เงินไว้ใช้จ่ายตามทางอีกด้วย วันที่ ๒๓ เธอไม่ต้องมาหานันหรอก เช้าวันที่ ๒๕ ฉันจะไปหาเธอเองที่บ้าน.

ด้วยความรัก.

ประเดิม.

ตอบปฏิเสธคำชวน.

๕๓ ถนนสาธร บางรัก.

๒๓ สิงหาคม ๒๕๙๐.

สุรทิน เพื่อนรัก.

ฉันกลับมาบ้านแล้วเมื่อวานนี้ คุณแม่ได้เอาจดหมายที่เธอฝากไว้มาให้ฉันดู แต่ฉันเสียใจเหลือเกินสุรทิน ที่จะไปเที่ยวกับเธอไม่ได้ตามที่ชวนนั้น เพราะวันที่ ๒๕ นั้นเอง ฉันจะต้องกลับขึ้นไปยังจังหวัดฉะเชิงเทราอีก.

เธอยังไม่ทราบสาเหตุที่ฉันขึ้นไปจังหวัดฉะเชิงเทราครานี้ เนื่องจากอะไร เนื่องจากฉันจะต้องไปเป็นพะยานเขาที่ศาล

คือมีญาติของฉันคนหนึ่งมาพักอยู่ที่บ้านฉันเมื่อราวต้นเดือน แต่ระหว่างที่พักอยู่ทางกรุงเทพฯ นั้น เจ้าตัวได้ถูกกล่าวหาทางโน้นว่าปล้นทรัพย์และฆ่าเจ้าทรัพย์ตาย คนตายได้ระบุชื่อเขาไว้ แต่ความจริงเจ้าคนร้ายคนหนึ่งคงจะมีหน้าตาเหมือนเขา คนตายจำผิดตัวก็เป็นได้ ผู้ต้องหาได้อ้างเวลาและสถานที่ และเอาฉันเป็นพะยานยันยัน ด้วยเหตุนี้ฉันจึงต้องขึ้นไป.

ฉันขอขอบใจเธอมาก แต่เสียใจจริง ๆ ที่ไปไม่ได้ตามที่ขวน อย่างไรก็ตาม ฉันขออวยพรให้เธอได้รับความสนุกสนานอย่างเต็มที่.

โดยความรัก.

ประเดิม.

ชักชวนไปเยี่ยมเยียน.

สุนันท์ ที่รัก.

เมื่อวานนี้ฉันไปเยี่ยมมาลีที่โรงพยาบาลศิริราช เขาป่วยเป็นโรคไส้ตันอักเสบ หมอได้ทำการผ่าตัดและรักษาตัวอยู่ที่นั่น.

ครั้งแรกฉันออกจะรู้สึกตกใจมาก แต่หมอบอกว่าไม่เป็นไรหรอก สัก ๑๕ วันก็หาย การเป็นโรคไส้ตันอักเสบไม่เป็นโรคที่ร้ายแรงอะไรจนเกินไปนัก ถ้าหากคนเจ็บรู้ตัวและไปรับการรักษาทันเวลา ต้นเหตุที่เกิดก็คือมีเศษอาหารตกเข้าไปในลำไส้ติ่ง แล้วเกิดบูดเน่า ทำให้ลำไส้ตรงนั้นอักเสบ ผู้ที่เป็นนั้นจะปวดท้องอย่างรุนแรง ถ้าไม่รีบทำการรักษาและผ่าตัด ปล่อยให้ลำไส้บวมและแตกเสียแล้ว คนไข้ต้องตายทุกราย หมอแนะนำว่า ถ้าเป็นมักปวดท้องตรงใต้ชายโครงขวามือลองเอามือกดดู ถ้าปวดตรงนั้นละก้อ อย่าไว้ใจรีบไปให้หมอตรวจดูเสียจะได้ปลอดภัยแก่ชีวิต.

เรื่องการเจ็บป่วยนี้ ฉันกลัวจริง ๆ แต่ว่าหนีมันไม่พ้น ถ้ารักษาตัวไม่ดีจะพบบ่อย ๆ ทีเดียว การรักษาตัวให้ต้องตาม

หลักสุขภาพ เป็นสิ่งที่ควรที่สุด พระพุทธเจ้าท่านยังกล่าวไว้ว่า "อโรคยา ปรมา ลาภา ความไม่มีโรคเป็นยอดแห่งลาภ" ฉันเห็นว่าเป็นความจริงทีเดียว มาถึงแกชอบกินของจุบจิบ ไม่เลือกโดยฉะเพาะผลฝรั่งชอบที่สุด ฉันคิดว่าเมื่อฝรั่งนี่เอง แหละคงเล่นงานแก เคราะห์ดีที่ไปหาหมอทันเวลา มิฉะนั้นคงไม่ให้โอกาสเราไปเยี่ยมเป็นแน่.

ฉันได้เรียนถามคุณหมอแกว่า วิธีรักษาทำอย่างไร คุณหมอบอกว่าโรคไส้ตันมี ๒ ชนิด คืออย่างเน่าและอย่างร้ายแรง อย่างร้ายแรงต้องผ่าและตัดไส้ตรงนั้นออก และต่อไปจะไม่เป็นอีก คุณหมอถามฉันว่าจะผ่าและตัดออกไหม ดีๆก็ตัดออกได้เพื่อป้องกันไม่ให้เป็น แต่ อ้าย! สุนันท์ เรื่องผ่าตัดนี่ฉันหวาดเสียวนักอยู่ดีๆใครจะยอม คุณหมอบอกว่าเป็นของธรรมดาของโรงพยาบาล เรื่องการผ่าตัดมีทุกวัน วันละมากๆเป็นกิจวัตรประจำวันของหมอทีเดียว คนถูกผ่าไม่ต้องเดือดร้อนอะไรหรอก วางยาสลบนอนหลับสบายไม่เจ็บสักนิด หมอซิเหนื่อยแทบแย่.

เป็นความจริง ในระหว่างที่ฉันไปเยี่ยมมาถึง ฉันเห็นเขาเอาเปลหามคนไข้เข้าตึกศัลยกรรมไม่หยุดหย่อน ฉันอยากดูเขาจังแต่ไม่กล้าและเขาคงไม่ให้ดู คนเจ็บด้วยโรคไส้ตันก็มีไม่

น้อยเต็มหมดทุกเตียง และมองดูทั่วๆ แล้วคนเจ็บป่วยนี่ช่างมากเสียเหลือเกิน เป็นหมออยู่โรงพยาบาลคงไม่สนุกแน่ มีงานทำอยู่ตลอดวันและต้องยุ่งเสียด้วย ฉันไปเยี่ยมมาสิประเดี๋ยวเดียวยังรู้สึกไม่สบายใจเลย ได้ยินเสียงครวญครางของคนไข้บางคนเพ้อร้องโวยวาย นางพยาบาลเขาเอาใจใส่ดีช่วยเหลือทำงานกันอย่างตั้งใจจริง ฉันคิดว่าเขาคงได้บุญ เพราะเขาช่วยทุกข์เพื่อนมนุษย์ไม่ใช่น้อย และทำงานกันด้วยความเหน็ดเหนื่อย.

ฉันออกมาจากโรงพยาบาลด้วยความโล่งอก พ้นจากการเห็นทุกข์เวทนา ฉันหวลระลึกถึงคำของพระพุทธเจ้าแล้วเห็นว่าเป็นจริง ความเจ็บป่วยเป็นทุกข์ทางกายอย่างหนัก คนที่มีร่างกายแข็งแรงปราศจากความเจ็บป่วย นับว่าเป็นลาภอันประเสริฐอย่างหนึ่ง ฉันอยากเรียนรู้เรื่องโรงพยาบาลจริง เพราะไม่ทราบว่าวันใดจะต้องไปอยู่บ้าง ดูตัวอย่างเช่นมาถึงต้องนอนนิ่งกินข้าวไม่ได้นอกจากน้ำส้มคั้น แต่หมอบอกอีก ๒-๓ วันก็จะกินได้.

วันอาทิตย์เราไปเยี่ยมมาลีกันอีกไหม ฉันจะซื้อส้มไปฝากสัก ๔-๕ ผล ส้มเดี๋ยวนี้แพงเสียด้วย และจะมารับเธอ

ที่บ้าน อย่าดื่มตอนเช้าวันอาทิตย์ มาดื่มเขาอยู่ห้องพิเศษเรา
ไปเยี่ยมได้ทุกเวลา.

รักและคิดถึง.

ตำพร.

แบบฝึกหัดที่ ๒๐.

หลวงรัตนาวินได้ฝากบุตรชายให้อยู่ด้วยกับขุนวิทยา อนันต์เพื่อนเก่า เพื่อเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนกรุงเทพฯ บัดนี้ได้เล่าเรียนมาแล้ว ๑ ภาค หลวงรัตนาวินได้เขียนจดหมายถามถึงเรื่องความประพฤติ และการเรียนของ บุตรว่า เป็นอย่างไรบ้างขอให้เจ้งให้ทราบด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็น หลวง รัตนาวิน เขียนจดหมายตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๒๑.

จากแบบฝึกหัดที่ ๒๐. สมมุติให้นักเรียนเป็น ขุนวิทยาอนันต์ เขียนจดหมายตอบหลวงรัตนาวินว่า นายรัตน์ เดชจรบุตรชายของหลวงรัตนาวินนั้นเป็นเด็กเรียบร้อย อยู่ในโอวาทขยันขันแข็ง และทำการสอบซ้อมได้ดีเสมอ.

แบบฝึกหัดที่ ๒๒.

วันที่ ๒๐ เดือนนี้ บิดามารดาและพวกน้องๆ ของนาย

ธัญญา ประเสริฐศิลป์ จะไปเที่ยวกันที่ตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ โดยรถยนต์ส่วนตัว นายธัญญา ประเสริฐศิลป์ ได้มีจดหมายไปถึงนายนริศ นรินทร์ชัย ซึ่งเป็นเพื่อนของตนชวนไปเที่ยวด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายธัญญา ประเสริฐศิลป์ เขียนจดหมายถึงนายนริศ นรินทร์ชัย ตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๒๓.

จากแบบฝึกหัดที่ ๒๒. สมมุติให้นักเรียนเป็น นายนริศ นรินทร์ชัย ตอบรับคำชวน.

แบบฝึกหัดที่ ๒๔.

จากแบบฝึกหัดที่ ๒๒. สมมุติให้นักเรียนเป็น นายนริศ นรินทร์ชัย ตอบปฏิเสธ อ้างเหตุผลอย่าให้เห็นว่าเป็นการไม่อยากไป.

แบบฝึกหัดที่ ๒๕.

นางสาว สุมาลี กิจการดี เพื่อนนักเรียนเก่าของนางสาว

สุพรรณี ศิริศิลป์ ได้ป่วยเป็นไข้มาเดือนอย่างร้ายแรง ได้ไปทำการรักษาตัวที่ศิริราชพยาบาล นางสาวสุพรรณีได้เขียนจดหมายไปถึงนางสาวงามนิตย สุขานนท์ชักชวนให้ไปเยี่ยมเยียนสมมุติให้นักเรียนเป็น นางสาวสุพรรณี ศิริศิลป์ เขียนจดหมายตามความนั้น.

แบบฝึกหัดที่ ๒๖.

นางสาวนิตยา นิติสุนทร เขียนจดหมายถึง นางสาวดวงมาลย์ ลักษณวิไล เชิญให้ไปร่วมงานรื่นเริงปีใหม่ ณะบ้านของตน กำหนดวันที่ ๓ มกราคม ศกนี้ เวลา ๑๖.๐๐ น. แจ้งหมายกำหนดการให้ทราบด้วย ว่ามีอะไรบ้าง.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนางสาวนิตยา นิติสุนทร เขียนจดหมายถึงนางสาวดวงมาลย์ ลักษณวิไล ตามความข้างบนนั้น กำหนดสถานที่ วันที่เขียนจดหมาย และหมายกำหนดการเอาเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๒๗.

เนื่องจากวันคล้ายวันเกิดของ นางสาวสุริย์ วัฒนจินดา

ในวันที่ ๒ ธันวาคม ศกนี้ นายสนองชัย เทพสถิตย์ ได้เชิญ
จดหมายเชื้อเชิญ นายมนู ศักดิ์สุนทร ให้ไปร่วมงานรื่นเริงด้วย
นายสนองชัย เทพสถิตย์เป็นคู่หมั้นของนางสาวสุรีย์ และเป็น
เพื่อนสนิทกับนายมนู ศักดิ์สุนทร.

ให้นักเรียนเป็น นายมนู ศักดิ์สุนทร ตอบรับเชิญของ
นายสนองชัย เทพสถิตย์.

บทที่ ๔

จดหมายระหว่างผู้มีธุระเกี่ยวข้องกัน.

การเกี่ยวข้องกันโดยธุระการงานมีมากมาย ในประมวลไม่ได้บ่งไว้ฉะเพาะให้เขียนจดหมายติดต่อในเรื่องอะไรบ้าง แต่ธุระการงานเกี่ยวข้องของบุคคลอาจจะเกี่ยวกับการค้าขาย เช่น ติดต่อกับหนังสือพิมพ์เพื่อบอกรับหรือส่งเรื่องราว ถามเรื่องราว ติดต่อกับห้างร้านถามราคาสินค้า ติดต่อกันโดยหน้าที่การงาน การเขียนจดหมายชะนิดนี้ มีข้อสังเกตอยู่อย่างหนึ่งว่า การติดต่อไม่ได้เป็นไปอย่างเพื่อนหรือญาติมิตร ฉะนั้นข้อความมุ่งกล่าวฉะเพาะการงานเท่านั้น จึงมีความสั้นๆใช้คำชัดเจน ไม่มีการพรรณามากมาย คำขึ้นต้น คำลงท้าย เป็นไปเช่นเดียวกัน จดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ.

บางทีบุคคลที่เราเกี่ยวข้องด้วยโดยทางจดหมาย อาจจะเป็นคนต่างชั้นกัน ต้องเลือกคำใช้ให้เหมาะสม เช่นถ้าเป็นพระในพระพุทธศาสนา คำขึ้นต้นใช้ นมัสการ เรียน กราบเรียน คำลงท้ายใช้ เคารพ นมัสการมาด้วยความเคารพ

สรรพนามที่ใช้เรียกพระ ใต้เท้า พระคุณท่าน หรือหลวงพี่ หลวงตา หลวงน้า ฯลฯ ถ้าสนิทกัน ถ้าพระเป็นผู้เชี่ยนสรรพนามแทนตนใช้ ฉัน อาตมา อาตมาภาพ สรรพนามผู้รับ ใช้ ท่าน เธอ โยม ท่านขุน คุณหลวง คำขึ้นต้นสำหรับพระท่านใช้ เจริญพร เจริญพรมายัง.

ผู้มีฐานันดรศักดิ์เป็นเชื้อพระวงศ์ ในราชาศัพท์ตามที่นิยมกัน คำขึ้นต้น ใช้แก่ผู้รับเป็นเจ้า เช่น หม่อมเจ้าขึ้นไป ใช้ทูล หรือ กราบทูล.

ติดต่อในหน้าที่ของทูต.

—๑—

กรุงมอสโคว์.

วันที่ ๑๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๑

เรียน ท่านนายกรัฐมนตรี.

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะเรียนท่านในนามแห่งรัฐบาลของ

ข้าพเจ้า ว่ารัฐบาลของราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย ได้ตกลงใจที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางทูต ทางพาณิชย์ และทางกงสุลโดยปรกติกับสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตโซชลิสต์ นับตั้งแต่วันแรกเปลี่ยนจดหมายเหตุนี้เป็นต้นไป.

รัฐบาลของราชอาณาจักรแห่งประเทศไทยเชื่อว่าความสัมพันธ์อันได้จัดให้มีขึ้นระหว่างประชากรแห่งประเทศของเขาทั้งสองดังว่านี้ จะดำรงอยู่โดยฉันทมิตรตลอดไป และจะส่งเสริมให้คงมีสันติภาพของสากลโลกยั่งยืนไป.

ข้าพเจ้าขอแสดงความนับถืออย่างยิ่งมายังท่านนายกรัฐมนตรี.

พระประศาสน์พิทยยุทธ

อัครราชทูตไทย.

กรุงมอสโคว์ .

วันที่ ๑๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๑.

เรียน ท่านอัครราชทูต.

ข้าพเจ้าขอเรียนท่านด้วยความพอใจยิ่ง ในนามของรัฐบาลข้าพเจ้าว่า รัฐบาลแห่งสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตโซชลิสต์ ได้ตกลงใจที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางทูต ทางพาณิชย์และทางกงสุลโดยปรกติกับราชอาณาจักรแห่งประเทศไทยนับตั้งแต่วันแลกเปลี่ยนจดหมายเหตุนี้เป็นต้นไป.

รัฐบาลแห่งสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตโซชลิสต์มีความหวังด้วยว่า ความสัมพันธ์อันได้จัดให้มีขึ้นระหว่างประชากรแห่งประเทศของเราทั้งสองดังว่านี้ จะดำรงอยู่โดยฉันทมิตรตลอดไป และจะส่งเสริมให้คงมีสันติภาพของสากลโลกอยู่สืบไป.

ข้าพเจ้าขอแสดงความนับถืออย่างสูงมายังท่านอัครราชทูต.

โมโลตอฟ.

แสดงความอาลัยในมรกรรม.

(จากหนังสือพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
เจ้าพระยาพิชัยญาติ พ.ศ. ๒๔๘๙)

(สำเนา)

พระที่นั่งราชกรัณยสภา.

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙.

ถึง คุณหญิง พิชัยญาติ.

ด้วยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ทราบด้วยความเศร้าสลดใจว่า เจ้าพระยาพิชัยญาติ ป่วยโรคชรา กราบถวายบังคมลาถึงอสัญญกรรมเมื่อคืนวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ศกนี้

โดยที่เจ้าพระยาพิชัยญาติ ได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณมาด้วยความปรีชาสามารถและซื่อตรงจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์มาหลายรัชชกาล จนได้รับตำแหน่งเสนาบดี และต่อมาในสมัยประเทศชาติอยู่ในระบอบรัฐธรรมนูญ เจ้าพระยาพิชัยญาติก็ได้เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร นับว่าเป็นผู้ที่ได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติ อันควรได้รับความสรรเสริญ เมื่อมาถึงอสัญญกรรมลงเช่นนี้ ย่อมเป็นที่น่าเสียดายและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง.

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ขอแสดงความเสียใจมายังท่านและบุตรธิดาโดยทั่วกัน.

(ลงพระนาม) รังสิต.

(ลงนาม) มานวราชเสวี.

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.

แบบฝึกหัดที่ ๒๔.

นายชัน ตระกูลเงิน บ้านเลขที่ ๙๙ ตำบลคูหาสวรรค์ จังหวัดพัทลุง มีบุตรชายชื่อนายชม ตระกูลเงิน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๔ โรงเรียน..... ได้เขียนจดหมายถึงอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ แสดงความประสงค์ว่าจะขอลาบุตรชายสัก ๑๕ วัน เนื่องจากจะให้ชันไปบวชหน้าศพให้แก่มารดาของนายชม ตระกูลเงิน ซึ่งจะทำการฌาปนกิจในวันที่ ๓๖ เดือนนี้ ที่จังหวัดพัทลุง.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายชัน ตระกูลเงิน เขียนหนังสือถึงอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ตามความข้างบน กำหนดวันที่พอเหมาะสม.

แบบฝึกหัดที่ ๒๙.

เนื่องจากวันคล้ายวันเกิดของหัวหน้างานของตน นายจำลอง ธนะสุนทร พร้อมกับพวกเพื่อนๆ หลายคนได้เขียนเป็นจดหมายไปอวยพรพร้อมกัน ส่งของขวัญไปให้ด้วย.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายจำลอง ธนะสุนทร เขียน
จดหมายตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๓๐.

นายวิเคราะห์ ประเสริฐวงศ์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๓๔ ถนน
พญาไท จังหวัดพระนคร ได้สั่งให้เด็กชายวิเศษ บุตรของ
ตน เขียนจดหมายถึงพระยาศุภมาศ อยู่บ้านเลขที่ ๔๙๐
ถนนสาทร จังหวัดธนบุรี มีความว่าเรื่องที่นัดไว้ว่าจะมา
ตกลงซื้อที่สวนด้วยกันในวันที่ ๑๐ นั้น เห็นจะมาไม่ได้ ด้วย
กำลังป่วย ไม่สามารถจะมาตามที่นัดไว้ ขอผัดใหม่เลื่อน
ไปเป็นวันที่ ๑๙ เวลา ๙.๐๐ น. ตามกำหนดเดิม.

สมมุติให้นักเรียนเป็นเด็กชายวิเศษ ประเสริฐวงศ์เขียน
จดหมายตามความข้างบนนี้ ควรใช้คำพูดให้อ่อนน้อม และ
กล่าวคำขอโทษที่มาตามที่ตกลงไว้เดิมไม่ได้ ถึงวัน, เดือน, ปี.
เอาเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๓๑.

เนื่องจากมรณกรรมของ นายวิศิษย์ มงคลวิจิตร ผู้แทนจังหวัด..... สมมุติให้นักเรียนเป็นชาวจังหวัด..... เขียนจดหมายแสดงความเสียใจมายังภรรยาของนายวิศิษย์ มงคลวิจิตร ในนามของชาวจังหวัดนั้น.

บทที่ ๕.

จดหมายติดต่อกับห้างหรือร้านขายของ.

การติดต่อกับห้างและร้านขายของ สำหรับชั้นต้องเรียน ก็มีสั่งซื้อของหรือหนังสือ ตอบรับหรือทักท้วงสิ่งของที่สั่งซื้อ ขอทราบรายละเอียดหรือกิจการ ผู้รับกับผู้เขียนโดยมากมักไม่สนิทคุ้นเคยทำนองเพื่อนฝูงหรือญาติ ฉะนั้น การเขียนข้อความในจดหมายชนิดนี้ มักมุ่งฉะเพาะการงาน จึงไม่มีข้อความเป็นไปทางส่วนตัวหรือยืดยาวโดยไม่จำเป็น พูดสั้นๆกินข้อความฉะเพาะเรื่องราวที่ติดต่อเท่านั้น.

คำขึ้นต้น. ใช้ คำนับ เรียน แจ้งความมายัง คำนับมายัง.

คำพ่วงท้าย. จะมีก็ได้ มักจะใช้คำว่า ทราบ แต่โดยมากมักไม่ใช้ เช่นตัวอย่างคำขึ้นต้น คำนับ ท่านผู้จัดการหนังสือพิมพ์ไทย คำนับมายัง ท่านผู้จัดการหนังสือพิมพ์สยามนิกร คำนับ ท่านผู้จัดการบริษัทประชาช่าง จำกัด แจ้งความมายัง ท่านผู้จัดการบริษัทไทยเดินเรือ คำนับมายัง ท่านเจ้าของร้านตัดผม

คลีนไทย เรียนมายังท่านผู้อำนวยการโรงงาน สุรา บางยี่ขัน.

คำลงท้าย. ใช้ ด้วยความนับถือ ขอแสดงความนับถือ ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

สรรพนามผู้เขียน. ข้าพเจ้า ผม ผู้หญิงใช้ ฉัน ดิฉัน.

สรรพนามผู้รับ. ท่าน ท่านผู้จัดการ.

ติดต่อโต้ตอบในเรื่องการค้าขาย.

-๑-

ร้านผดุงอุตสาหกรรม ถนนนครใน จ.ว. สงขลา.

๑๙ กันยายน ๒๔๙๙.

คำนับ ท่านผู้จัดการ ห้างไทยการค้า พระนคร.

ด้วยสิ่งของตามบัญชีส่งของซึ่งได้ส่งไปให้นั้น ได้รับและตรวจดู เป็นการถูกต้องเรียบร้อยแล้ว และในคราวนี้ข้าพเจ้าได้ส่งเงินมาโดยทางธนาณัติ สั่งจ่ายในนามห้างของท่าน ที่ทำการไปรษณีย์กลาง บางรัก เป็นจำนวนเงิน๑๘๐๐ บาทถ้วน (หนึ่งพันแปดร้อยบาทถ้วน) สำหรับค่าเครื่องกระป๋องต่าง ๆ ตามใบสั่ง ที่ ๓๔/๒๔๙๙ วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. นี้ ข้าพเจ้าจะส่งเงินสำหรับค่าสิ่งของตามใบสั่งครั้งต่อ ๆ ไปทุกครั้งที่สั่งเพิ่มเติมอีกทะยอยกันไป ทั้งนี้คงเป็นการสะดวกแก่ทางการของท่าน.

อนึ่ง ขอแจ้งให้ท่านทราบว่า สินค้าประเภทเครื่องใช้และอาหาร ซึ่งทำขึ้นในเมืองเรา และท่านได้ส่งไปจำหน่ายเป็นการทดลองดูนั้น รู้สึกว่าประเภทอาหาร เช่น ปลากระป๋อง เงาะกระป๋อง ลำใยกระป๋อง ฯลฯ จำหน่ายได้ดีเกินคาด ใน

คราวต่อไปข้าพเจ้าจะได้สั่งไปจำหน่ายอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนการลดเปอร์เซ็นต์ และการอุดหนุนเพื่อความเจริญในการค้าประเภทนี้ ท่านคงสามารถให้ได้ดีกว่าสินค้าอย่างอื่นเป็นแน่.

ขอได้รับความนับถือ.

นายเจริญ คล่องการค้า.

ห้างไทยการค้า ถนนเจริญกรุง พระนคร.

๒๙ กันยายน ๒๔๗๙.

คำนับ เจ้าของร้านผดุงอุตสาหกรรม สงขลา.

หนังสือลงวันที่ ๑๗ กันยายน ศกนี้ พร้อมด้วยใบขนาณัติเงิน ๓๗๐๐ บาท ฉบับนั้น ได้รับและทราบตลอดแล้ว ยินดีที่ได้ทราบว่าทางนิยมสินค้าของคนไทยมาก และอาหารกระป๋องจำหน่ายได้ดี ทั้งนี้คงเนื่องจากภายหลังสงคราม ทางนี้คงขาดแคลนเรื่องอาหาร และอาหารกระป๋องที่ส่งไปราคาถูกด้วย การลดเปอร์เซ็นต์ตามที่พูดนั้น ทางห้างจะทำได้

ก็เพียงเล็กน้อย แต่สำหรับท่านซึ่งเป็นลูกค้าประจำและไว้เนื้อ
เชื่อใจกัน ทางห้างจะลดให้อีกเป็นพิเศษ ดังได้ส่งบัญชี
รายชื่อ และราคามา พร้อมทั้งราคาที่ซื้อขายกันในท้องตลาด และ
ราคาที่ลดให้ เรื่องการส่งเงินตามที่บอกนั้น ทางนี้ไม่มี
ความขัดข้อง.

ขอได้รับความนับถือ.

นายจือ ลือบำรุง.

ผู้จัดการ.

สั่งซื้อหนังสือ.

ร้านวรรณคดี ตลาดปากน้ำโพ.
จังหวัดนครสวรรค์.

๒๐ กันยายน ๒๔๙๐.

คำนับ ท่านผู้จัดการ ร้านอุดม.

ข้าพเจ้าต้องการจะซื้อหนังสือนวนิยายจากร้านของท่านเป็นจำนวนมาก เพื่อไปจำหน่าย ดังมีรายชื่อในบัญชี รายชื่อในบัญชีรายชื่อซึ่งข้าพเจ้าได้แนบมา พร้อมกับจดหมายฉะบับนี้ ขอให้ท่านกรุณาแจ้งราคารวมทั้งหมดไปยังข้าพเจ้า ตามตำบลที่อยู่ข้างบนนี้ เพื่อข้าพเจ้าจะได้ธนาณัติเงินมายังท่านได้ถูกต้อง.

ขอได้รับความนับถือ.

นายวิจิตร์ รุ่งวัฒนะ.

แบบฝึกหัดที่ ๓๒.

ร้าน ส. การค้าบางลำภู แจ้งความลงในหนังสือพิมพ์ว่า จำหน่ายชนมบังปอนด์ เครื่องกระป๋องทุกชะนิด กับชนมไทยต่าง ๆ ยินดีต้อนรับท่านโดยราคาย่อมเยาว์.

สมมุติให้นักเรียนบ้านอยู่ถนนเพลินจิตต์ เขียนจดหมายไปยังร้าน ส. การค้า บางลำภู แจ้งว่า ท่านต้องการซื้อชนมบังและชนมไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องในงานทำบุญวันคล้ายวันเกิด ในวันที่ ๑๐ เดือนนี้ ขอให้ทางร้านช่วยจัดส่งไปให้ ณ ที่อยู่ด้วย จะชำระเงินทันที.

แบบฝึกหัดที่ ๓๓.

บริษัทนครพาณิชย์ จำกัด แผนกสั่งการค้า ถนนเจริญกรุง ข้างโรงภาพยนตร์แคปปิตอล ได้แจ้งความลงในหนังสือพิมพ์ว่า มีรถยนต์เชฟ ๖ สูบ ๒ แถว และดิกแถวและดิกถนนวิสุทธิกษัตริย์ จะขายในราคาย่อมเยาว์.

สมมุติว่านักเรียนมีความประสงค์จะซื้อหนังสือดังต่อไปนี้ มีจดหมายติดต่อเพื่อขอทราบรายละเอียด.

แบบฝึกหัดที่ ๓๔.

สมมุติว่านักเรียนอยู่ต่างจังหวัด จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง เขียนหนังสือถึง ผู้จัดการหรือเจ้าของห้างพระจันทร โอสถ ศึแยกโรงเรียนนายร้อย ติดต่อขอทราบราคายาต่อไปนี้ ยาปราบโรคกะเพาะ ยาปราบโรคตับ ยาบำรุงปอด ยาชูนัยตา ยาปราบอัมพาต ยารมริดสีดวง เพื่อนำไปจำหน่าย.

แบบฝึกหัดที่ ๓๕.

สมมุติว่านักเรียนอยู่ต่างจังหวัด ได้เห็นแจ้งความของร้านพิพัฒน์พาณิชย์ เวิ้งนครเขษม ลงว่ามีปฏิทินโหราศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๙๐—๒๔๙๓ จำหน่าย ราคาเล่มละ ๑๗.๐๐ บาท ต่างจังหวัดส่งเงินพร้อมกับใบสั่ง โดยทางธนาณัติหรือเช็คไปรษณีย์.

นักเรียนมีความประสงค์จะสั่งซื้อ ๑ เล่ม เขียนจดหมายแจ้งความจำนงไปพร้อมกับเงิน ๑๗.๐๐ บาท โดยเช็คไปรษณีย์.

แบบฝึกหัดที่ ๓๖.

นายทองอยู่ กาญจนพาณิชย์ ได้เปิดร้านขายเครื่องเขียนและแบบเรียนขึ้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้ชื่อร้านว่า "ร้านกาญจนพาณิชย์" ได้เขียนติดต่อมายังบริษัทประชาช่าง จำกัด หน้าตลาดน้อย แสดงความจำนงว่าตนต้องการจะสั่งซื้อหนังสือแบบเรียน เครื่องเขียน และ สมุดจากบริษัทนี้ไปจำหน่าย ขอทราบรายละเอียด ขอให้จัดการส่งไปโดยด่วน.

สมมุติให้นักเรียนเป็น นายทองอยู่ กาญจนพาณิชย์ เขียนจดหมายถึง บริษัทประชาช่าง จำกัด ตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๓๗.

จากแบบฝึกหัดที่ ๓๖. สมมุติให้นักเรียนเขียนเป็นจดหมายในนามของผู้จัดการ บริษัทประชาช่าง จำกัด ตอบนายทองอยู่ กาญจนพาณิชย์. ไปว่า ทางบริษัทได้จัดการส่งรายละเอียด รายชื่อหนังสือ เครื่องเขียน และสมุดพร้อมด้วยราคามาให้แล้ว.

แบบฝึกหัดที่ ๓๘.

สมมุติว่านักเรียนอยู่ต่างจังหวัด ต้องการจะสั่งเครื่องกีฬา ไปจำหน่าย มี ลูกฟุตบอลดี บึงปอง ไม้แรคเก็ตแบดมินตันฯลฯ เขียนเป็นจดหมายติดต่อกับห้าง ไนติงเกล หลังวังบูรพา พาหุรัด จังหวัดพระนคร เพื่อขอทราบรายละเอียด.

แบบฝึกหัดที่ ๓๙.

นายอำนวย สร้อยกาญจน์ เจ้าของร้านอำนวยพาณิชย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีความประสงค์จะเปิดร้านให้เช่าหนังสือขนันั้น ได้เขียนจดหมายมายังร้านอุดม ถนนเจริญกรุง พระนคร สั่งซื้อหนังสือที่พิมพ์จำหน่ายในร้านนั้งหมด อย่างละ ๑ เล่ม ขอให้ส่งรายชื่อและราคาไปให้ด้วย จะได้ธนาณัติจำนวนเงินพร้อมกับชื่อหนังสือที่จะสั่งซื้อมาโดยถูกต้อง.

สมมุติให้นักเรียนเป็นนายอำนวย สร้อยกาญจน์ เขียนจดหมายมายังร้านอุดม ตามข้อความข้างบนนี้.

๒ ก.ย. ๔๐

แบบฝึกหัดที่ ๔๐.

นายบุญส่ง เวชชประสิทธิ์ เจ้าของร้านขายยา "เวชช-ประสิทธิ์โอสถ" อำเภอกรุงเก่า จังหวัดอยุธยา ได้เขียนจดหมายติดต่อมายังผู้จัดการห้างโอสถสภา (เด็กเฮงหยู) ถนนเจริญกรุง พระนคร โดยมีความประสงค์จะขอเป็นเอเย่นต์ของห้างโอสถสภา เพราะเห็นว่ายาของห้างเป็นที่นิยมของประชาชนทั่วๆไป โดยปรกติมีคนมาถามหาซื้อเสมอๆ ถ้าไม่มีความขัดข้องประการใดแล้ว ขอให้จัดส่งยาไปให้เลยทีเดียวและแจ้งราคาให้ทราบด้วย ดังมีรายชื่อยาต่อไปนี้.

๑.	ยาทันใจ	๑๐๐ ซอง
๒.	ยาหอมชะนะลม	๑๕๐ ซอง
๓.	ยากฤษณากลั่น(ใหญ่)	๑๐๐ ขวด
๔.	ยาอมโบตัน	๘๐ ซอง
๕.	ยาธาตุ ๔	๑๕๐ ขวด
๖.	ยาเด็ดไอ	๒๐๐ ขวด

สมมุติให้นักเรียนเป็น นายบุญส่ง เวชชประสิทธิ์ เขียนจดหมายถึงผู้จัดการห้างโอสถสภา ตามความข้างบนนี้ ส่งทางไปรษณีย์ จ่าหน้าซองให้ถูกด้วย.

บทที่ ๖.

จดหมายแบบราชการอย่างง่าย.

จดหมายราชการแตกต่างกับจดหมายอื่น ๆ โดยทางการได้วางแบบไว้ให้ปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน เพื่อความสะดวกทางฝ่ายรับ เกี่ยวแก่การเก็บและลงบัญชี และการค้นหา.

การเขียนจดหมายชะนิดนี้ เขียนขึ้นเพื่อใช้ในวงราชการเท่านั้น ถ้าการติดต่อเป็นการส่วนตัวไม่จำเป็นต้องเขียนอย่างแบบราชการ รูปและลักษณะของหนังสือราชการกำหนดไว้ดังนี้.

๑. เลขที่. เขียนไว้บนกระดาษด้านซ้ายมือ การมีเลขที่ก็เพื่อให้รู้ว่าภายในปีหนึ่ง ๆ มีหนังสือออกไปจากสถานที่ราชการนั้นเท่าไร และฉะบับนี้เป็นฉะบับที่เท่าไร เวลาตอบเมื่ออ้างถึงจะได้ค้นหาง่าย วิธีเขียน คือเขียนเลขที่ของจดหมายกับปีที่จดหมายออก หรือเรียกง่าย ๆ ว่าเลขที่กับ พ.ศ. นั่นเอง เช่นสถานที่ราชการแห่งหนึ่งส่งหนังสือทั่ว ๆ ไปแล้วใน พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นจำนวน ๕๐ ฉะบับ และ

ฉะบับนี้ ซึ่งกำลังจะส่งไปเป็นฉะบับที่ ๕๑ ก็เขียนดังนี้ ๕๑/๒๔๙๐
อาน ห้าสิบเอ็ด ทับ สองพันสี่ร้อยเก้าสิบ หรือ ห้าสิบเอ็ด ทับ สองสี่เก้าศูนย์ พึงสังเกตได้ว่า เลขท้ายฉะเพาะสถานที่ราชการเป็นผู้ส่งเท่านั้น เอกชนเขียนหนังสือราชการไม่ต้องมีเลขที่จดหมายราชการบางฉะบับที่เหนือเลขที่ มีคำว่า "ด่วน" บ้าง "ฉะเพาะ" บ้าง "ลับ" บ้าง บางฉะบับมีทั้ง ลับ-ฉะเพาะ ก็มี ตามความหมายของคำ "ด่วน" ก็หมายความว่าให้รีบส่งโดยเร็ว "ฉะเพาะ" ก็หมายความว่า ผู้มีชื่อในตำแหน่งที่หน้าซองเท่านั้นเปิดอ่านได้ นอกจากผู้รับจะมอบหมายให้ผู้อื่นเปิดอ่านแทน "ลับ" ก็หมายความว่า เรื่องราวในจดหมายทางผู้ส่งต้องการให้สงวนเป็นความลับในราชการ บางฉะบับมีคำว่า สำเนา อยู่เหนือเลขที่ หรือกึ่งกลางหน้ากระดาษด้านบน สำเนา นี้ หมายความว่า หนังสือฉะบับนั้นไม่ใช่ตัวจริง เป็นฉะบับที่คัดลอกมาอีกทีหนึ่ง จึงเขียนหรือพิมพ์ คำว่า สำเนาไว้.

๒. สถานที่และตำบล. เขียนไว้ทางด้านขวามืออยู่ในระดับเดียวกับเลขที่ หนังสือนออกจากสถานที่ใด จะต้องเขียนบอกไว้ สถานที่ราชการ เช่น กระทรวงทบวงกรม

ในพระนครเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ไม่ต้องเขียนตำบลด้วย เพียงแต่บอกชื่อเท่านั้น เช่น กระทรวงคมนาคม หรือ กระทรวงอุตสาหกรรม ถ้าหากอยู่ต่างจังหวัดต้องบอกชื่อจังหวัดด้วย เช่น แผนกศึกษาธิการ จังหวัดราชบุรี เป็นต้น.

๓. วัน, เดือน, ปี ที่ใช้ในราชการมี ๒ แบบ เช่น วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ เขียนเพียง ๑ พฤษภาคม ๒๔๙๐ กับอีกแบบหนึ่งใช้เดือนย่อ เช่น ๑ พ.ค. ๙๐ แต่นิยมกันมาก เขียน ๑ พฤษภาคม ๙๐.

๔. เรื่องของหนังสือ. อยู่ด้านซ้ายมือตรงกับเลขที่ในระดับเส้นดิ่ง และอยู่ใต้วันที่ลงมาบรรทัดหนึ่ง เรื่องของหนังสือ ก็คือเรื่องย่อของข้อความในจดหมาย บอกให้ทราบว่าจะพูดถึงเรื่องอะไร การเขียนชื่อเรื่องย่อต้องให้ตรงจุดมุ่งหมายของเนื้อเรื่อง.

๕. คำขึ้นต้น. อยู่แนวเดียวกับเรื่องของหนังสือในเส้นดิ่ง บรรทัดใต้ลงมา ไม่ว่าผู้รับจะเป็นใคร ถ้าหนังสือนั้นผู้รับอยู่ในฐานะครองตำแหน่ง ใช้ว่า

จาก .....

ถึง .....

และชื่อผู้รับก็ใช้ชื่อตำแหน่ง เช่น นาย ก. เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ นาย ข. เป็นอธิบดีกรมการค้าภายใน เขียนเพียงว่า.

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ถึง อธิบดีกรมการค้าภายใน.

เว้นแต่ผู้รับไม่มีตำแหน่งอะไร จึงเขียนชื่อลงไปตรง ๆ ถ้าผู้รับหนังสือราชการมิใช่ข้าราชการหรือเป็นข้าราชการ แต่จดหมายนั้นมิได้มีไปในฐานะครองตำแหน่ง อาจเปลี่ยนแปลงคำขึ้นต้นได้ เช่นผู้รับเป็นพระ ในพระพุทธศาสนา ใช้ว่า

จาก..... นมัสการ.....ก็ได้ เช่น.

จาก อธิบดีกรมการศาสนา.

นมัสการ เจ้าคณะธรรมยุตต์ วัดโบสถ์.

และคำลงท้ายใช้ว่า นมัสการมาด้วยความเคารพ.

ถ้ามีฐานันดรศักดิ์เป็นเจ้าในราชตระกูล ตั้งแต่หม่อมเจ้าขึ้นไป หนังสือที่มีไปถึงผู้รับในฐานะที่มิได้ครองตำแหน่งในราชการ ใช้

จาก.....

ทูล .....

และคำลงท้ายว่า ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด.

สรรพนามก็ใช้เป็นราชาศัพท์ตามที่นิยมกัน.

๖. การดำเนินข้อความ. ข้อความในจดหมายราช การอาจแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ข้อความเบื้องต้น กับ ข้อความเบื้องปลาย หรือกล่าวถึงเหตุในตอนต้นและกล่าวถึงผลในตอนท้าย จดหมายตอบฉะบับก่อนจะต้องท้าวความเดิมโดยย่อเสียก่อน แล้วจึงดำเนินข้อความตอนใหม่ที่หลัง สรรพนามที่ใช้ ผู้เขียน ใช้ว่า "ข้าพเจ้า" ผู้รับใช้ว่า "ท่าน" เช่นนี้สมอไป ไม่ว่าผู้รับจะเป็นใครก็ตาม เว้นแต่จดหมายนั้นไปถึงผู้รับซึ่งมิใช่ในฐานะที่ครองตำแหน่งดังกล่าวแล้ว.

๗. คำลงท้าย. ได้วางระเบียบตามลักษณะ ตำแหน่งของผู้รับ ดังนี้.

ก. ชั้นรัฐมนตรี ใช้ว่า ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง.

ข. ชั้นปลัดกระทรวง ,, ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

ค. ชั้นอธิบดี ,, ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

ง. ชั้นหัวหน้ากอง

และหัวหน้าแผนก ,, ขอแสดงความนับถือ.

จ. ชั้นอื่นๆ เช่นชั้น

ประจำแผนกเสมียน

พนักงานและเอกชน
ทั่วไป ใช้วาะด้วยความนับถือ.

๙. การลงนาม. การลงนามที่ลายเซ็น ไม่ต้องใส่นาย หรือนางสาวหรือนางลงไป หรือมีบรรดาศักดิ์ เช่น ขุน, หลวง, พระ, พระยา, ฯลฯ ก็ไม่ต้องใส่ลงไปเช่นเดียวกัน อาจจะใช้ชื่อย่อก็ได้ แต่บรรทัดข้างล่างมีนามเต็มในวงเล็บ สำหรับยศทางทหารจะใส่ไว้ที่ลายเซ็นก็ได้ ตัวอย่าง เช่น:

(ลงนาม) ประมวญ.
(พระยาประมวญวิชาพูด).

(ลงนาม) รัชฎาภิเศก.
(หม่อมเจ้ารัชฎาภิเศก โสณกุล).

(ลงนาม) สุนทรพิพิธ.
(พระยาสุนทรพิพิธ).

(ลงนาม) ท. ชาติละเมียร.
(นายทองเย็น ชาติละเมียร).

(ลงนาม) ดิเรก ชัยนาม.
(นายดิเรก ชัยนาม)

(ดงนาม) นายพันเอก แม่นศรแผลง.

(พระแม่นศรแผลง).

๗. **ตำแหน่ง.** การเขียนตำแหน่งลงข้างล่างนามจะมีได้ก็เมื่อผู้ลงนามนั้นไม่ใช่เจ้าของตำแหน่งข้างต้นเพียงแต่ลงนามแทน ตัวอย่างเช่นรัฐมนตรีไม่อยู่ ปลัดกระทรวงเซ็นชื่อแล้วก็เขียนบอกข้างล่างว่า ปลัดกระทรวงลงนามแทน เป็นต้น เช่นหนังสือครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ถึงหัวหน้ากองสามัญศึกษา แต่ผู้ช่วยลงนาม เมื่อเขียนชื่อเสร็จแล้ว ก็บอกตำแหน่งข้างล่างว่า ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ลงนามแทน ดังนี้เป็นต้น.

แบบจดหมายราชการ.

(ตัวจดหมาย).

ครุฑ

ด่วน.

ที่ ม.๑๓/๒๔๕๐ กระทรวงศึกษาธิการ.

๑ มกราคม ๒๔๕๐

เรื่อง .....

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.

ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

ด้วย.....

.....

.....

.....

.....

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง.

(ลงนาม) .....

(นาย ....)

ปลัดกระทรวงลงนามแทน.

(หลังซอง).

ด่วน

ที่ ม. ๑๓/๒๔๕๐

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับเรื่องวางระเบียบการใช้คำบางคำและการเขียน วัน, เดือน, และ ศักราช.

๑. วัน, เดือน, และศักราช ซึ่งถูกในหนังสือให้ใช้แต่เลข, วันที่, ชื่อ, เดือน,และพุทธศักราช.

ตัวอย่างเช่น. ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

๒. วัน, เดือน, และศักราช แห่งหนังสือและเหตุการณ์ที่อ้างถึง ให้ใช้คำว่า "วันที่" หน้าเลขวันที่.

ตัวอย่างเช่น ก. หนังสือที่..... ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

ข. แจ้งความ ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

๓. วัน, เดือน, และศักราช ซึ่งถูกในประกาศแจ้งความ หรือคำสั่ง ให้ใช้คำว่า "ณ วันที่" หน้าเลขวันที่.

ตัวอย่างเช่น ก. ประกาศ ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

ข. แจ้งความ ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

ค. สั่ง ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

๔. วัน, เดือน, และศักราช ในกรณีที่ระบุชื่อวัน ให้ใช้ชื่อวันนำหน้าคำว่า "ที่".

ตัวอย่างเช่น. วันพฤหัสบดี ที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๕.

๕. ปีศักราชที่อ้างถึง ถ้าเป็นพุทธศักราช ไม่ต้องใช้

คำว่า "พุทธศักราช" หรือ อักษรย่อ "พ.ศ." เว้นแต่กรณีจำเป็น ถ้าเป็นปีศักราชอื่น ต้องระบุชื่อศักราชนั้นไว้จะเป็นคำเต็มหรืออักษรย่อก็ได้ เช่น.

จุลศักราช.	จ.ศ.
มหาศักราช.	ม.ศ.
รัตนโกสินทรศก.	ร.ศ.
คริสตศักราช.	ค.ศ.

๖. ชื่อเดือนย่อให้ใช้ตัวอักษรย่อ ดังต่อไปนี้.

มกราคม.	ม.ค.
กุมภาพันธ์	ก.พ.
มีนาคม.	มี.ค.
เมษายน.	เม.ย.
พฤษภาคม.	พ.ค.
มิถุนายน.	มิ.ย.
กรกฎาคม.	ก.ค.
สิงหาคม.	ส.ค.
กันยายน.	ก.ย.
ตุลาคม.	ต.ค.

พฤศจิกายน. พ.ย.

ธันวาคม. ธ.ค.

๗. เมื่อใช้ชื่อเดือนย่อ จะใช้เลขพุทธศักราชแต่เลขหลังสองตัวก็ได้.

ตัวอย่างเช่น. ๑ มี.ค. ๘๕.

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๕.

ลักษณะย่อของกระทรวง.

ในระหว่างเลขที่ของจดหมายราชการ บางทีก็มีอักษร
ย่อไว้ เช่น ที่ ช. ๕๐/๒๔๙๐ ลักษณะย่อเหล่านี้ เป็น
การย่อของกระทรวงที่หนังสือนั้นส่งไปถึง ความสะดวกก็คือ
เพื่อการเก็บเข้าเรื่อง อักษรย่อหรืออักษรเครื่องหมายของ
กระทรวงมีดังนี้.

๑.	สำนักนายกรัฐมนตรี.	ใช้ว่า	น.
๒.	กระทรวงกลาโหม.	,,	ห.
๓. ,,	,, การคลัง.	,,	ก.
๔. ,,	,, การต่างประเทศ.	,,	ต.
๕. ,,	,, การสาธารณสุข.	,,	พ.
๖. ,,	,, อุตสาหกรรม.	,,	อ.
๗. ,,	,, เกษตราธิการ.	,,	ส.
๘. ,,	,, คมนาคม.	,,	ค.
๙. ,,	,, พาณิชย์.	,,	ช.
๑๐. ,,	,, มหาดไทย.	,,	ม.
๑๑. ,,	,, ยุติธรรม.	,,	ย.

๑๒. กระทรวงศึกษาธิการ. ,, ธ.

๑๓. สำนักงานราชเลขานุการในพระองค์. ,, ร.

๑๔. สำนักพระราชวัง. ,, ว.

๑๕ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. ,, ท.

นอกจากนี้ หนังสือจรใช้อักษรย่อ จ. หนังสือเวียนใช้อักษรย่อ น.ว. หนังสือเวียนถึงคณะกรมการจังหวัด ใช้อักษรย่อว่า จ.ว. หนังสือจากกรมในกระทรวงหนึ่งถึงกรมในอีกกระทรวงหนึ่ง ไม่ต้องใช้อักษรย่อก็ได้.

อำนาจและหน้าที่การติดต่อโต้ตอบด้วยหนังสือ.

๑. ในเรื่องราชการซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการ พึงมีการโต้ตอบกันระหว่างรัฐมนตรี หรือระหว่างรัฐมนตรีกับคณะกรมการจังหวัด.

๒. ในเรื่องราชการซึ่งปลัดกระทรวงเป็นผู้สั่งการ พึงมีการโต้ตอบกันระหว่างปลัดกระทรวงกับปลัดกระทรวง หรือปลัดกระทรวงกับคณะกรมการจังหวัด.

๓. ในเรื่องราชการซึ่งอธิบดีเป็นผู้สั่งการ พึงมีการโต้ตอบระหว่างอธิบดีกับอธิบดี หรือระหว่างอธิบดีกับคณะกรมการจังหวัด.

๔. ในปัญหาซึ่งเกี่ยวกับวิชาการโดยฉะเพาะ อธิบดีพึงติดต่อโดยตรงกับหัวหน้าแผนกราชการของตนในภูมิภาค หรือมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่หัวหน้ากอง ติดต่อกับหัวหน้ากองในกรมอื่นของส่วนกลาง หรือหัวหน้ากองเป็นผู้ติดต่อโดยตรงกับหัวหน้าแผนกในภูมิภาคก็ได้ ถ้าเป็นเรื่องซึ่งจะสุดสิ้นเพียงเจ้าหน้าที่นั้น.

๕. ถ้าเป็นเรื่องที่ปลัดกระทรวงพึงปฏิบัติ ถึงแม้ว่าจะได้เรียนปฏิบัติ รัฐมนตรีก็พึงโต้ตอบกันระหว่างปลัดกระทรวงกับปลัดกระทรวง หรือคณะกรมการจังหวัด ส่วนอธิบดี หรือเจ้าหน้าที่อื่น ก็ให้ใช้หลักเช่นว่านี้โดยอนุโลม.

คณะกรมการจังหวัดและอำเภอ.

คณะกรมการจังหวัด. ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ ไปประจำอยู่ ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นประธานหรือหัวหน้า นอกนั้นมีปลัดจังหวัด(ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย)สรรพากรจังหวัด (ข้าราชการกระทรวงการคลัง) สรรพสามิตจังหวัด (ข้าราชการกระทรวงการคลัง) อัยยการจังหวัด (ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย) เกษตรจังหวัด (ข้าราชการกระทรวงเกษตร) ศึกษาธิการจังหวัด (ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ) ฯลฯ.

คณะกรมการอำเภอ. มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าหรือเป็นประธาน นอกนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ ทำนองเดียวกับจังหวัด เช่นมี ปลัดอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ สมุห์บัญชี (ข้าราชการกระทรวงการคลัง) สรรพสามิตอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ. ฯลฯ

กรมและกองต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ.

แต่เดิมกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกระทรวงธรรมการ
เคยมีเปลี่ยนเป็นกระทรวงศึกษาธิการตามเดิม กรมศึกษา
ธิการเคยมีไม่มี ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทะบวงกรมใหม่ กระทรวงศึกษาธิการมีกรมและกองดังนี้.

๑. สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี.

๒. สำนักงานปลัดกระทรวง.

๑. กองกลาง.

๒. กองคลัง.

๓. กองการศึกษาผู้ใหญ่.

๓. กรมการศาสนา.

๑. สำนักงานเลขานุการกรม.

๒. กองเลขาธิการคณะสงฆ์.

๓. กองศาสนสมบัติ.

๔. กองศาสนศึกษา.

๕. กองสังฆการี.

๔. กรมพลศึกษา.

๑. สำนักงานเลขานุการกรม.

๒. กองการบริหาร.

๓. กองกีฬา.

๔. กองกรีฑาสถานแห่งชาติ.

๕. กองการลูกเสือ.

๖. กองอนุสภากาชาด.

๕ กรมมหาวิทยาลัย.

๑. สำนักงานเลขานุการกรม.

๒. กองโรงเรียนเตรียม.

๓. กองหลักสูตรและสอบไล่.

๖. กรมสามัญศึกษา.

๑. สำนักงานเลขานุการกรม.

๒. กองคลัง.

๓. กองโรงเรียนรัฐบาล.

๔. กองโรงเรียนราษฎร์.

๕. กองโรงเรียนประชาบาล.

๖. กองผึกหัดครู.

๗. กองวิชาการ.

๗. กรมอาชีวะศึกษา.

๑. สำนักงานเลขานุการกรม.

๒. กองโรงเรียน.

๓. กองวิชาการ.

หนังสือ จากเลขาธิการคณะรัฐมนตรีถึงนายกรัฐมนตรี.

ที่ น.ว. ๙๗๒๖/๒๔๙๒ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

๑๕ มกราคม ๒๔๙๒.

เรื่อง ระเบียบการปฏิบัติในการไปในพิธีพระราชทานเพลิงศพและฌาปนกิจ.

จาก เลขานุการคณะรัฐมนตรี.

ถึง นายกรัฐมนตรี.

ด้วยปรากฏว่าในงานพระราชทานเพลิงศพก็ดี หรือในการฌาปนกิจศพโดยทั่วๆไปก็ดี ผู้ที่ไปในงานนั้นยังปฏิบัติไม่ถูกต่อระเบียบและประเพณีนิยม เช่น มีการแต่งกายไม่สุภาพบ้าง เบียดเสียดแย่งกันขึ้นไปวางเพลิงศพบ้าง พูดจาตลกคะนองอันไม่เป็นการเคารพต่อศพบ้าง เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำลายวัฒนธรรมของชาติ.

ฉะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้ประชุมปรึกษาลงมติให้สั่งกำชับข้าราชการให้ถือระเบียบปฏิบัติในการไปในพิธีพระราชทานเพลิงศพและฌาปนกิจดังต่อไปนี้

๑. การแต่งกายให้แต่งด้วยชุดดำ หรือขาว ตามประ

เพณีนิยม ดังที่ได้มีหนังสือเวียนว่าด้วยเรื่องการแต่งกายมาให้ทราบแล้ว.

๒. การชักนำไปวางเพลิงศพก็ให้เรียงกันชักนำโดยมีระเบียบตามอาวุโส (ถ้าเป็นข้าราชการก็ให้ไปตามลำดับชั้น) ไม่ควรเบียดเสียดแย่งกันชักนำจนเสียมรรยาทและจรรยา.

๓. ในขณะที่ชักนำไปวางเพลิงศพ ไม่ควรพูดคุย หรือแสดงการตลกคะนองซึ่งไม่เป็นการเคารพต่อศพ ควรชักนำไปด้วยความสงบเงียบ เป็นการไว้อาลัย.

๔. เมื่อเสร็จจากการวางเพลิงศพแล้วควรกลับสู่ที่เดิมจนกว่าผู้ที่ไปเป็นประธานในงานพระราชทานเพลิงศพหรือฌาปนกิจศพกลับแล้ว จึงควรกลับได้.

จึงเรียนมาเพื่อจักได้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง.

(ลงนาม) ทวี บุณยเกตุ.

(นายทวี บุณยเกตุ)

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรีลงนามแทน.

หนังสือจากรัฐมนตรีถึงอธิบดี.

ที่ ๓๙๗๐๕/๒๔๘๕ กระทรวงการคลัง.

๒๑ เมษายน ๒๔๘๔.

เรื่อง ห้ามไม่ให้ข้าราชการชายตัดผมหรือตัดผมแบบทรงผมยาว

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง.

ถึง อธิบดีกรมสรรพสามิต.

ด้วยได้รับหนังสือเลขานุการนายกรัฐมนตรี แจ้งบัญชา นายกรัฐมนตรีว่า ปรากฏว่ามีข้าราชการชายบางคนตัดผมแบบทรงผมยาวเกินสมควร และบางคนก็ตัดผมด้วยเป็นการไม่เหมาะสมที่จะรับการผึกอบรบให้มีความอดทนและเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ ฉะนั้นให้รัฐมนตรีฯ สั่งข้าราชการในสังกัดห้ามมิให้ตัดผมหรือตัดผมแบบทรงผมยาว ให้ตัดทรงให้สั้นพองามตามสมควรตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้สั่งข้าราชการในสังกัดปฏิบัติตามโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

(ลงนาม) ท. หลีละเมียร.

(นายทองเย็น หลีละเมียร)

ปลัดกระทรวงลงนามแทน.

หนังสือเวียนจากนายกรัฐมนตรี ถึง อธิบดีกรมต่างๆ.

ที่ น.ว...../๒๔๗๔ สำนักนายกรัฐมนตรี.

๖ ตุลาคม ๒๔๗๔.

เรื่อง จรรยามรรยาทของข้าราชการ.

จาก นายกรัฐมนตรี.

ถึง อธิบดีกรมต่างๆ.

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสแสดงความปรารถนาดีมายังท่าน เพื่อขอความร่วมมือในการเร่งรัดงานสร้างชาติของเราด้วยอย่างหนึ่ง คือ เรื่องความสามัคคี ความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงาน ที่ต้องทำด้วยบุคคลหลายๆ คน ในชั้นต้นก็ในวงราชการ ที่ควรจะต้องปรับปรุง ให้ข้าราชการทุกฝ่ายร่วมมือประสานงานกันเป็นอันดี ต่อจากในวงราชการก็คือ การร่วมมือระหว่างข้าราชการกับราษฎร เท่าที่ปรากฏในขณะนี้ รู้สึกว่าความสามัคคียังไม่ใคร่ดี สมควรที่จะได้มีการร่วมมือช่วยกันปรับปรุงให้ดีขึ้น สาเหตุการแตกแยกความสามัคคีกันนี้ เกิดจากวาจาและกิริยามรรยาทไม่เป็นที่สพอใจยาศัยซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต่างไม่

ใคร่ผ่อนปรนให้อภัยกัน เรื่องนี้ข้าราชการจะต้องกระทำตน
ให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ข้าพเจ้าได้เคยพบเองและเคยได้ยิน
มานานแล้วว่า ข้าราชการบางคนมักรยามรรยาทไม่ใคร่ดีสม
เป็นตัวอย่างแก่ราษฎร โดยฉะเพาะอย่างยิ่ง การต้อนรับ
ราษฎรที่มาติดต่อไม่สุภาพเรียบร้อยฉันท์เป็นพี่น้องร่วมชาติใน
มาตุภูมิเดียวกัน มีการดูถูกเหยียดหยามใช้วาจาชู่ดุ คล้าย
กับว่าเป็นศัตรู หรือเป็นทาสเมื่องขันที่จะต้องกดขี่รีดเอาเงิน
ทอง ข้าราชการควรระลึกอยู่เสมอว่า ราษฎรผู้มาติดต่อ
มีคุณธรรม คุณวุฒิต่าง ๆ กัน ย่อมไม่สามารถที่จะให้มี
ความรอบรู้เฉลียวฉลาดเข้าใจกิจการในระดับเสมอกันทั่วไป จึง
ควรที่จะได้รับคำชี้แจงโดยสุภาพอ่อนโยน ถ้าข้าราชการกระ
ทำได้ดังนี้แล้ว ย่อมเป็นที่เคารพรักใคร่แก่ปวงชน และผล
อันนี้จะนำมาซึ่งความเรียบร้อยสะดวกแก่การบริหารราชการแผ่น
ดิน หลักการปกครองที่ดีนั้น ย่อมต้องการความรักใคร่
เคารพจากราษฎรยิ่งกว่าให้เกรงกลัว เพราะบุคคลที่ทำการ
ใด ๆ ถ้ากระทำด้วยความเต็มใจสมัครย่อมบังเกิดผลดีกว่ากระทำ
โดยถูกบังคับ อนึ่งควรระลึกอีกว่า กิจการของบ้านเมือง
จะเจริญก้าวหน้าด้วยดีและรวดเร็วต้องอาศัยความร่วมมือจาก

ราษฎรด้วย ลำพังข้าราชการย่อมกระทำไปไม่ได้ ฉะนั้น ถ้าข้าราชการปกครองให้ราษฎรรักใคร่เคารพแล้ว ราชการของชาติก็ย่อมบรรลุผลเลิศโดยไม่ต้องสงสัย.

ความจริงเรื่องเหล่านี้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนได้บัญญัติเป็นวินัยไว้แล้ว หากแต่ข้าราชการไม่ใคร่เอาใจใส่ปฏิบัติตามให้เคร่งครัด คล้ายกับว่าไม่เป็นสาระสำคัญนัก แต่โดยแท้จริงแล้ว เป็นสาระสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง มิฉะนั้นก็คงจะไม่ตราไว้เป็นกฎหมาย เป็นที่ตระหนักแก่ข้าพเจ้าอยู่แล้วว่า ท่านได้พยายามร่วมมือในอันที่จะสร้างชาติไทยของเราให้รุ่งเรืองไพบูลย์ แต่ส่วนมากมุ่งดำเนินการในทางอื่น ไม่ใคร่สนใจในเรื่องนี้ จึงใคร่จะขอเสนอให้ท่านหยิบยกขึ้นพิจารณาและชี้แจงตักเตือนข้าราชการในบังคับบัญชาให้เว้นความประพฤติอันไม่สุภาพเรียบร้อย ขาดจรรยามรรยาทอันดีงามเสียให้เด็ดขาด ให้พึงปฏิบัติต่อราษฎรด้วยความสุภาพอ่อนโยน ใช้วาจาให้ไพเราะ เหมาะสมแก่กาลสมัยนิยม ถ้าหากยังปรากฏว่าข้าราชการคนใดฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามก็ให้พิจารณาลงโทษกันตามวินัย ทั้งนี้ข้าพเจ้าหวังอย่างยิ่งว่า จะได้รับ

ความร่วมมือจากท่านด้วยดีทุกประการ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

(ลงนาม) พิบูลสงคราม.

(จอมพล พิบูลสงคราม)

หมายเหตุ. น.ว. คือหนังสือเวียน ซึ่งพิมพ์เหมือนๆกันหลายสิบฉะบับ แล้วส่งไปตามกระทรวงทบวงกรมกองและหน่วยราชการต่าง ๆ จึงมิได้ลงเลขที่ไว้ เมื่อจะส่งไปก็ลงเลขที่ตามลำดับ.

หนังสือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยถึงข้าหลวงประจำจังหวัด.

(ส่าเนา)

ที่ ๕๐๑/ ๒๔๘๒ กระทรวงมหาดไทย.

๑ มกราคม ๒๔๘๒.

เรื่อง ช่วยเหลือราษฎรในฤดูหนาว.

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

ถึง ข้าหลวงประจำจังหวัดทุกจังหวัด.

ย่อมเป็นที่ประจักษ์อยู่โดยทั่วกันแล้วว่า ฤดูหนาวปีนี้มีความหนาวจัดยิ่งกว่าทุกปีที่แล้วมา และมีเวลาหนาวนานมาก เมื่อได้ระลึกไปถึงราษฎรผู้ยากจนแล้ว ย่อมเป็นที่ตระหนักแน่ว่า จะต้องได้รับความทุกข์ทรมานลำบากอันเกิดจากความหนาวครานี้เป็นอย่างยิ่ง เป็นที่น่าเวทนาสงสารยิ่งนัก สมควรที่จะรีบช่วยเหลือระงับทุกข์นี้ให้สิ้นไปโดยเร็ว.

ฉะนั้น ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดจัดการเบิกจ่ายเงินการสำคัญของจังหวัดนี้เป็นจำนวน ๕๐๐ บาท แล้วรีบจัดการซื้อเครื่องป้องกันหนาวแจกแก่ราษฎรผู้ยากจน ตามที่ข้าหลวงประจำจังหวัดจะเห็นสมควรโดยเร็ว ถ้าจ่ายเงินจำนวนนี้ไม่

เป็นการเพียงพอ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดรีบดำเนินบอกบุญเรี่ยไร เงิน หรือ เสื้อ ผ้า สมทบแจกจ่ายให้เป็นการเพียงพอต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถือ.

(ลงนาม) เชวงศักดิ์สงคราม.

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามแทน.

หนังสืออธิบดีถึงคณะกรมการจังหวัด.

ที่ ๕๑/๒๔๘๕ กรมสาธารณสุข กระทรวงการสาธารณสุข

๑. ตุลาคม ๒๔๘๕.

เรื่อง ราคาเวชภัณฑ์.

จาก อธิบดี กรมสาธารณสุข.

ถึง คณะกรมการจังหวัดทุกจังหวัด.

ด้วยบัดนี้เวชภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มีราคาสูงขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้น ในการเบิกจ่ายเงินค่าเวชภัณฑ์บำบัดโรคอนาถาของโรงพยาบาล และสุขศาลา จำเป็นต้องเพิ่มราคาขึ้นด้วย จึงได้ส่งบัญชีอัตราราคาเวชภัณฑ์บำบัดโรคอนาถาที่จะเบิกได้จากกรมสาธารณสุข ซึ่งแก้ไขใหม่มาพร้อมกับหนังสือนี้ ๑ ฉะบับ เพื่อแผนกสาธารณสุขจังหวัดจะได้ใช้เป็นคู่มือในการเบิกจ่ายให้แก่โรงพยาบาลและสุขศาลาต่อไป การที่มิได้ส่งมาเพื่อแจกจ่ายให้แก่โรงพยาบาลและสุขศาลาด้วยนั้น เพราะราคาเวชภัณฑ์ในตลาดเปลี่ยนแปลงบ่อยๆและรวดเร็วมาก ทั้งนี้ให้ใช้เป็นการชั่วคราวจนกว่ากรมสาธารณสุขได้สั่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างอื่น.

ขอแสดงความนับถือ.

(ลงชื่อ) ช. สัตะจิต

(นายแพทย์ ช. สัตะจิต.)

นายแพทย์ใหญ่สาธารณสุข ลงชื่อแทน.

หนังสือจากสำนักราชการถึงเอกชน.

ที่ ๑๐๐๓๙/๒๔๘๕ กรมโฆษณาการ.

๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๘๓.

เรื่อง ตอบรับเงินค่าบำรุงหนังสือข่าวโฆษณาการ.

จาก หัวหน้าแผนกเอกสาร กองเผยแผ่ความรู้.

ถึง นายประจิม กมลศิลป์.

หนังสือลงวันที่ ๑๙ เดือนนี้ แสดงความประสงค์ขอรับหนังสือข่าวโฆษณาการ งวดเดือนตุลาคม ๒๔๘๓ ธันวาคม ๒๔๘๔ และส่งเงินค่าบำรุงเป็นจำนวน ๔ บาทไปนั้น กรมโฆษณาการได้รับไว้ถูกต้องแล้ว จึงขอส่งใบรับเงินเลขที่ ๑๘๐๐ มาให้พร้อมกับหนังสือนี้.

ขอแสดงความนับถือ.

(อำพัน ศัณฑวรรธนะ)

จดหมายโต้ตอบระหว่างอธิบดีกับหัวหน้าแผนกหน่วยราชการของตนในส่วนภูมิภาค.

-๑-

ที่ ศ๓๖๗/๒๕๘๐ แผนกธรรมการจังหวัดเพ็ชรบุรี.

๑๗ ธันวาคม ๒๕๘๐.

เรื่อง การส่งเสริมให้มีโรงเรียนราษฎร์ในท้องที่.

จาก ธรรมการจังหวัดเพ็ชรบุรี.

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ.

หนังสือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ที่ ๔๔๕๔๖/๒๕๘๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๘๐ ความว่าให้เจ้าหน้าที่พยายามให้เอกชน หรือเทศบาลจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษานั้น.

ขอหารือว่า ถ้าโรงเรียนเทศบาลจะจัดตั้งโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาขึ้นนั้น จะได้ดำเนินการขออนุญาตหรือจัดการอย่างไร คือจะให้ถือว่าเป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือถือว่าเป็นโรงเรียนราษฎร์ เพราะพระราชบัญญัติโรงเรียนเทศบาลหามีไม่ และถ้าจะถือเป็นโรงเรียนราษฎร์จะได้ผู้ใดเป็นเจ้าของและผู้จัดการ เพราะคณะเทศมนตรีย่อมเป็นคณะที่ไม่แน่

นอน อาจจะมีการออกและตั้งใหม่อยู่เนืองๆ ขอประทาน
ทราบโดยด่วน.

ขอแสดงความนับถือ.

(ลงนาม) วิเทศ ดรุณกร.

-๒-

ที่ ๕๐๗๖/๒๕๘๐ กระทรวงธรรมการ.

๑๕ มกราคม ๒๕๘๐

เรื่อง ตอบข้อหารือการส่งเสริมให้มีโรงเรียนราษฎร์ในท้องที่.

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ.

ถึง ธรรมการจังหวัดเพ็ชรบุรี.

หนังสือฉะบับที่ ๑๓๖๗/ ๒๕๘๐ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ศกนี้ หารือว่า ถ้าเทศบาลจะจัดตั้งโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาขึ้น จะดำเนินการขออนุญาตหรือจัดการอย่างไร คือจะให้ถือว่า เป็นโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนราษฎร์ ความแจ้งอยู่แล้วนั้น.

ขอชี้แจงว่า ในการที่เทศบาลจะจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์

ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นตามที่หารือไปนั้น ควรให้ดำเนินการขอตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ โดยจัดให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนของเทศบาล โดยถือว่าเทศบาลเป็นนิติบุคคล เป็นเจ้าของไม่เกี่ยวกับคณะมนตรี ส่วนผู้จัดการนั้น ก็ชอบที่จะเลือกผู้ใดผู้หนึ่งให้เป็นได้ตามแต่จะเห็นสมควร.

ขอแสดงความนับถือ.

(ลงนาม) รัชฎาภิเศก.

ที่ ๕๔๕/๒๔๘๐ แผนกธรรมการจังหวัดเชียงราย.

๒๓ ธันวาคม ๒๔๘๐.

เรื่อง หารือเรื่องผู้เป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์.

จาก ธรรมการจังหวัดเชียงราย.

ถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ.

ตาม พ.ร.บ. โรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ มาตรา ๗ เรื่องเจ้าของจัดตั้งโรงเรียน ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลผู้ขอจัดตั้งเป็นเจ้าของสถานที่ ที่จะใช้เป็นสถานที่เล่า

เรียน แต่มีโรงเรียนราษฎร์บางแห่งที่เป็นของบุคคลหมู่หนึ่ง คณะหนึ่งเรี่ยรายกันจัดสร้างเช่าโรงเรียนจน และบางแห่งเป็นของสมาคม เช่นโรงเรียนของคณะมิชชั่นอเมริกัน ในการขอรับใบอนุญาตเป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียนจึงเป็นปัญหาว่า จะให้ผู้ใดเป็นผู้ขอ ถ้าจะให้ตัวแทนที่รับมอบอำนาจโดยถูกต้องแล้วเป็นผู้ขอ ในบางเรื่องเช่นโรงเรียนจีน ที่สร้างขึ้นด้วยเงินเรี่ยไร ซึ่งถือว่าทุกคนที่ออกเงินเป็นเจ้าของร่วมกันดังนี้ การมอบอำนาจก็จะทำไม่ได้ จึงขอเรียนหารือว่าจะควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะชอบด้วยทางการ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

(ลงนาม) มิลินทรางกูรศึกษากร.

ธรรมการจังหวัดผู้ช่วย ลงนามแทน.

ที่ ๕๓๖๖๙/๒๔๘๐ กระทรวงธรรมการ.

๒๐ มกราคม ๒๔๘๐.

เรื่อง ตอบหารือเรื่องผู้เป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์.

จาก อธิบดีกรมศึกษาธิการ.
ถึง ธรรมการจังหวัดเชียงราย.

หนังสือฉะบับที่ ๕๔๕/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม

ศกนี้ หารือเรื่องเจ้าของจัดตั้งโรงเรียน ซึ่งหมายความว่า บุคคลผู้ขอจัดตั้งนั้นเป็นเจ้าของสถานที่ ที่จะใช้เป็นสถานที่ที่เล่าเรียน แต่มิโรงเรียนราษฎร์บางแห่งที่เป็นของบุคคลหมู่หนึ่งคณะหนึ่ง เรียไรกันจัดสร้างขึ้นความแจ้งอยู่แล้วนั้น.

ขอชี้แจงว่า เจ้าของจัดตั้งโรงเรียนนั้นหมายถึงผู้รับผิดชอบในการตั้ง ดำรงและเลิกล้มโรงเรียน ไม่ใช่หมายถึงเจ้าของสถานที่ตั้งที่ท่านเข้าใจ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่เป็นของหมู่หรือคณะ ควรให้เขาตกลงกันเอง จะให้ผู้ใดเป็นเจ้าของจัดตั้งตามพระราชบัญญัติ ส่วนการลงนามของเจ้าของสถานที่ เมื่อไม่สะดวกในลักษณะแห่งการมอบหมายอย่างใด ก็ให้หมายเหตุชี้แจงไว้ในเรื่องราวขอตั้งโรงเรียนนั้นได้.

ขอแสดงความนับถือ.

(ลงนาม) รัชฎาภิเศก.

หนังสือจากรัฐมนตรีถึงคณะกรมการจังหวัด

ที่ ๒๓๒๗๗/๒๔๘๗ กระทรวงศึกษาธิการ.

๘ กันยายน ๒๔๘๗.

เรื่อง ศาสนาของครูโรงเรียนราษฎร์.

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.

ถึง คณะกรมการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นพระนครและธนบุรี)

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีปัจจุบันมีนโยบายว่า บุคคลมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา ภายในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงขอชี้แจงความเข้าใจมาว่า ผู้ที่จะขอเป็นครูโรงเรียนราษฎร์นั้นจะนับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้ และในโรงเรียนแต่ละแห่งนั้นจะมีครูที่ถือศาสนาอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นจำนวนมากน้อยเท่าใดก็ได้.

ขอแสดงความนับถือ

ทวี บุณยเกตุ.

หนังสือจากหัวหน้ากองถึงเอกชน.

ที่ ๑๐๗๓๐/๒๔๘๓ กองบังคับการทหารบก.

๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๓

เรื่อง ตอบรับหนังสือแสดงความจำนงรับใช้ประเทศชาติ.

จาก หัวหน้ากองบังคับการกองทัพบก.

ถึง นาย.... ... .

หนังสือของท่านลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๔๘๓ แสดงความจำนงขออาสาสมัครรับใช้ประเทศชาติ เมื่อประเทศไทยต้องทำสงครามนั้น ผู้บัญชาการทหารบกได้รับทราบแล้ว บัญชาให้แจ้งมาว่า ขอขอบใจในความปรารถนาดีของท่านเป็นอันมาก และขอชมเชยน้ำใจอันเต็มเปี่ยมด้วยความรักชาติอย่างแท้จริงนั้นด้วย.

เมื่อทางราชการเปิดโอกาสให้อาสาสมัครเมื่อใด จักได้ประกาศให้ทราบ.

ขอแสดงความนับถือ.

นายพันเอก แม่นศรแผลง.

(พระแม่นศรแผลง)

แบบฝึกหัดที่ ๔๐.

แจ้งความ.

หนังสือพิมพ์ข่าวโฆษณาการ รายเดือน พ.ศ. ๒๔๙๐ ปีที่ ๑๐ เริ่มฉะบับแรกตั้งแต่มกราคม ๒๔๙๐ ถึง ธันวาคม ๒๔๙๐ รวม ๑๒ ฉะบับ อัตราค่าบำรุงทั้งปี ๒๔ บาท หรือจะบอกรับครึ่งปีก็ได้ ครึ่งปีแรก ตั้งแต่มกราคมถึง มิถุนายน ครึ่งปีหลัง ตั้งแต่ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม อัตราค่าบำรุง ครึ่งปี ๑๒ บาท.

การส่งเงิน. ส่งเงินล่วงหน้าบอกรับ โดยส่งทางธนาณัติ หรือ เช็คไปรษณีย์ ให้สั่งจ่ายณที่ทำการไปรษณีย์หน้าพระลาน กรุงเทพฯ ในนามหัวหน้ากองเผยแผ่ความรู้ ผู้ใดที่บอกรับแล้วยังมิได้รับหนังสือ หรือหนังสือเดือนใดที่มิได้ไปถึง ให้ติดต่อได้ที่หัวหน้าแผนกข่าวโฆษณาการ กองเผยแผ่ความรู้.

จากแจ้งความข้างบนนี้ สมมุติให้นักเรียนอยู่ต่างจังหวัด มีความประสงค์จะบอกรับหนังสือพิมพ์ข่าวโฆษณาการเป็นเวลา ๑ ปี ให้ทำจดหมายเป็นทางการส่งไป.

แบบฝึกหัดที่ ๔๑.

อีกฉะบับหนึ่ง จากแบบฝึกหัดที่ ๔๐. บอกว่าตนได้บอกวันเป็นสมาชิกแล้ว แต่หนังสือข่าวโฆษณาการประจำเดือนมีนาคม เมษายนและพฤษภาคม ยังมิได้รับ ขอให้ทางกรมโฆษณาการจัดส่งไปด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๔๒.

หนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังถึงอธิบดีกรมสรรพสามิต ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๔๘๕ ที่ ๓๓๖๗๘/๒๔๘๕ เรื่องให้กวดขันให้ข้าราชการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและประกาศ ฯลฯ ความว่า ขอส่งสำเนาหนังสือของนายกรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ที่ น.ว. ๗๐/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๘๕ เรื่องให้กวดขันข้าราชการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและประกาศ ฯลฯ มาเพื่อทราบ และให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด.

อนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปด้วยดีและได้ผล

สมความมุ่งหมาย ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชาทราบแน่นอนและชัดเจน ถ้ามีเรื่องจะปฏิเสธว่าไม่ทราบไม่ได้ และถ้าข้าราชการที่อยู่ก่อนเห็นข้าราชการผู้มาที่หลังปฏิบัติผิดก็ให้ตักเตือนแนะนำให้ปฏิบัติโดยถูกต้อง.

จากข้อความข้างบนนี้ สมมุติให้นักเรียนเป็นผู้ร่างหนังสือจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ถึง อธิบดีกรมสรรพสามิตต์ นามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือ นายพลตรี เภา บริภัณฑ์ยุทธกิจ เซ็นชื่อย่อในหนังสือราชการว่า ภ. บริภัณฑ์ยุทธกิจ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๓.

สมมุติให้นักเรียนทุกคนเป็นนายเฉลิม รักยุตติธรรม กำนัน ตำบลตลาดกระบัง จังหวัดราชบุรี ทำหนังสือเป็นทางการถึงขุนอำนาจปราบริปู นายอำเภอเมืองราชบุรี ส่งโดยทางไปรษณีย์ บอกให้ทราบว่า เดี๋ยวนี้เกิดมีคนทุจริตขึ้นพวกหนึ่ง ซึ่งคิดจะปล้นทรัพย์ของ นายสร้อย เสาทอง ซึ่งเป็นคนมีฐานะดีในตำบลนี้ ขอให้นายอำเภอจัดตำรวจไปคอยคุ้มครอง

สัก ๕ คน พร้อมด้วยอาวุธ เพราะผู้ร้ายคณะนี้มพวกมาก อาจจะไม่เป็นการปลอดภัยแก่เจ้าของบ้าน ทั้งทราบข่าวมาว่า ผู้ร้ายจะยกพวกเข้าปล้นในคืนวันที่ ๑๕ เดือนนี้ ขอให้นายอำเภอรีบจัดการโดยเร็ว ถ้าช้าไปจะไม่ทันความต้องการ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๔.

คณะกรมการจังหวัดปราจีนบุรีใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ซึ่งมี พ.ต. จำนง ภูมิเวทเป็นข้าหลวง ได้มีหนังสือหารือมายังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการว่า ผู้จัดการโรงเรียนเม้งซิน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ตั้งทำการสอนชั้นที่ตลาดปากน้ำกบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียน ณะเพาะที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมต้นของโรงเรียนในเวลากลางคืน เป็นพิเศษชั่วคราว โดยอ้างว่านักเรียนแผนกมัธยมต้นของโรงเรียน ยังอ่อนวิชาภาษาอังกฤษ เพราะเมื่อเปิดโรงเรียนภาคต้น ตำราภาษาอังกฤษมีไม่ครบตามหลักสูตร เป็นเหตุให้นักเรียนอ่อนในวิชาภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นต้องเร่งให้ทันการสอบไล่ปลายศก.

เรื่องนี้ทางจังหวัดเห็นว่า โรงเรียนมิได้รับคนภายนอก
เข้าสอบหรือเก็บเงินค่าเล่าเรียนเพิ่ม แต่พระราชบัญญัติหรือ
ระเบียบการมิได้บังไว้ พอจะให้ถือปฏิบัติโดยอนุโลมประการ
ใดจึงจะได้เรียนมา และจังหวัดขอทราบโดยด่วนเพื่อจักได้ถือ
ปฏิบัติต่อไป.

ให้นักเรียนทำหนังสือราชการฉบับนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๔๕.

จากแบบฝึกหัดที่ ๔๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรม
การตอบโดยหนังสือเลขที่ ๕๐๔๗๓/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม
๒๔๘๐ ถึงคณะกรมการจังหวัดปราจีนบุรีว่า ในกรณีที่
โรงเรียนราษฎร์ขอสอนเป็นพิเศษดังที่หารือไปนั้น ถ้าคิดถึงจะ
เป็นประโยชน์แก่เด็กแล้วก็น่าดำเนินอยู่ แต่เกรงว่าเมื่ออนุญาต
ไปแล้วจักเป็นแบบอย่างให้บรรดาโรงเรียนอื่นๆ พากันสอนพิเศษ
และเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายมากไป เหตุนี้จึงไม่ควรอนุญาต
ควรให้เจ้าหน้าที่แนะนำให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นอีกต่างหาก.

ให้นักเรียนทำจดหมายตอบนี้ไปยังคณะกรมการจังหวัดปราจีนบุรีตามความข้างบน.

แบบฝึกหัดที่ ๔๖.

ให้นักเรียนเขียนจดหมายติดต่อไปยังกองอำนวยการโรงงานกระดาษไทย กองโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ติดต่อขอทราบราคากระดาษชนิดกระดาษปอนด์เนื้อดีและชนิดกระดาษสำหรับชนิดเหนียว เพื่อจะสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก.

สมมุติว่านักเรียนเป็นเจ้าของโรงพิมพ์รัตนโกสินทร์.

แบบฝึกหัดที่ ๔๗.

ธรรมการจังหวัดนครนายก มีหนังสือที่ ๕๒๐๓/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๘๐ เรื่องการส่งเสริมให้มีโรงเรียนราษฎร์ในท้องที่ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการว่า หนังสือที่ ๔๔๕๔๖/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๗ เดือนก่อน เรื่องให้

จังหวัด และอำเภอร่วมมือกันช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เทศบาลหรือเอกชนจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์เปิดสอนมัธยมต้น หรือโรงเรียนวิชาชีพเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นนั้น ขอเรียนว่ารูปการของจังหวัดได้ดำเนินการจะจัดตามประสงค์อยู่แล้ว กล่าวคือจะจัดให้วัดทุกโรงเรียนประชาบาลเป็นศูนย์กลางจัดตั้งโรงเรียนมัธยมต้นนั้น แต่ขัดข้องเรื่องค่าธรรมเนียม จึงขอเรียนหารือว่าจะให้แก้ไขได้อย่างไร.

ให้นักเรียนเขียนหนังสือฉบับนี้เป็นแบบราชการ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๑.

จากแบบฝึกหัดที่ ๔๗. ให้นักเรียนทำหนังสือตอบ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ถึง ธรรมการจังหวัดนครนายก หนังสือที่ ๕๒๓๑๙/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ ว่าในเรื่องค่าธรรมเนียมเพียงเล็กน้อยจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กระทรวงธรรมการไม่เห็นเป็นเหตุขัดข้อง ยังไม่มีทางจะยกเว้นให้ได้ ลงนาม โกวิท อภัยวงศ์ รัฐมนตรีสั่งราชการแทน

แบบฝึกหัดที่ ๔๙.

แผนกธรรมการจังหวัดเชียงรายมีหนังสือเลขที่ ๖๓๒/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๘๐ ให้ออกข้อสอบวิชาอิสลามศึกษาธิการ เรื่องการสอบไล่นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ ว่า โรงเรียนคริสเตียนวิทยาคมขอให้จังหวัดจัดการสอบไล่ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ให้แน่ แต่ทางจังหวัดไม่มีชั้นมัธยมปีที่ ๖ จะให้สมทบสอบ ถ้าจะออกข้อสอบและทำการสอบให้ฉะเพาะโรงเรียนนี้ จะเป็นการขัดข้องหรือไม่.

ให้นักเรียนร่างหนังสือฉะบับนี้จากธรรมการจังหวัดเชียงรายถึงอธิบดีกรมศึกษาธิการ ตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๕๐.

อีกฉะบับหนึ่ง จากแบบฝึกหัดที่ ๔๙ ให้นักเรียนร่างหนังสือตอบจากอธิบดีกรมศึกษาธิการ ถึง ธรรมการจังหวัดเชียงราย หนังสือเลขที่ ๕๓๓๓๐/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ ชี้แจงไปว่าไม่เป็นการขัดข้องต่อระเบียบอย่างใดปฏิบัติ

ได้ ให้ธรรมการจัดการสอบได้ แต่ควรจะปรึกษาหารือกับครูในโรงเรียนนั้น เพื่อหาระดับการสอบ ประกอบการแต่งข้อสอบ เพราะอยู่ในระยะเวลาที่หลักสูตรออกใหม่ ถงนามอธิบดีกรมศึกษาธิการว่า รัชฎาภิเศก.

แบบฝึกหัดที่ ๕๑.

คณะกรมการจังหวัดสงขลา ได้มีหนังสือที่ ๕๕๖/๒๔๘๕ ถงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๑๔๘๕ ขออนุญาตต่อกระทรวงมหาดไทย ให้กำหนดเงินรางวัลจับผู้ร้ายสำคัญ ชื่อนายเงิน แสงเงิน ซึ่งปล้นทรัพย์และฆ่าเจ้าทรัพย์ตายรวม ๓ ราย ที่ตำบลบ่อทรัพย์ ตำบลบ่อยาง ตำบลเขาลูกช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นจำนวนเงิน ๕๐๐ บาท เพราะถ้าปล่อยปละละเลยไว้ไม่จับกุมให้ได้โดยเร็ว อาจจะก่อกรรมทำเข็ญขึ้นได้อีกมาก.

สมมุติให้นักเรียนเป็นเสมียนในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เขียนร่างจดหมายตอบอนุญาตกำหนดเงินให้เพียง ๓๐๐ บาท โดยอ้างว่าจ่ายเงินมากเกินไป ให้ลงวันที่ ๒ มีนาคม

พ.ศ. ๒๔๘๔ ใช้เลขที่ ๑๐๙๐/๒๔๘๔ ในจดหมายนั้นส่งทางไปรษณีย์ สำหรับซองนั้นจะใช้ขีดเส้นสมุดเป็นซองก็ใช้ได้

(ข้อสอบไล่ชั้น ม. ๕. โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ พ.ศ. ๒๔๘๓)

แบบฝึกหัดที่ ๒๕.

เพิ่มเติมกำหนดวันเปิด ปิด ภาคเรียนโรงเรียนรัฐบาล.

ตามคำสั่งกระทรวงธรรมการที่ ศ. ๑๐๒/๒๔๘๐ เรื่อง เปลี่ยนแปลงกำหนดวันเปิด ปิดภาคโรงเรียนรัฐบาล ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๘๐ นั้น บัดนี้กระทรวงธรรมการได้พิจารณาเห็นว่าสำหรับโรงเรียนอาชีพ ฉะเพาะที่รับนักเรียนสำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ สมควรให้นักเรียนได้รับการศึกษาอบรมในภาคปฏิบัติให้เกิดความชำนาญมากที่สุดที่จะทำได้ จึงได้สั่งให้เริ่มวันเปิดภาคเรียนภาคต้นของโรงเรียนประเภทนี้ มาเป็นวันที่ ๑๙ เมษายน เพื่อจะได้มีเวลาศึกษาอบรมการปฏิบัติมากขึ้น ส่วนการเปิด ปิดภาคเรียนภาคอื่น คงเดิม ตั้งแต่ต้น พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นต้นไป.

ให้นักเรียนทำเป็นหนังสือราชการจากรัฐมนตรีกระทรวงธรรมการ (เดี๋ยวนี้เป็นกระทรวงศึกษาธิการ) ถึงคณะกรมการจังหวัดทุกจังหวัด กำหนดเลขที่ ชื่อเรื่อง วัน, เดือน, ปี. พอเหมาะ.

แบบฝึกหัดที่ ๕๓.

ด้วยกรมสรรพสามิตต์ ต้องการซื้อใบยาตากแห้งพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์เวอยิเนียเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการประกอบอุสาหกรรมยาสูบเอง และเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบอุสาหกรรมยาสูบอื่นๆ ฉะนั้นให้คณะกรรมการจังหวัดช่วยติดต่อกับบริษัทจังหวัดให้จัดการซื้อใบยาตาก แห้งดังกล่าวแล้วส่งไปขายให้กรมสรรพสามิตต์ได้รับใบยาตากแห้ง แล้วจะได้พิจารณาจ่ายเงินค่าใบยาให้ตามราคา แห่งชั้นของใบยาโดยเทียบเคียงราคาใบยาของจังหวัดกาญจนบุรี ที่กรมสรรพสามิตต์กำหนดไว้โดยหนังสือที่ ๒๗๘๘/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ที่ส่งมาให้แล้วนั้น.

ให้นักเรียนทำเป็นจดหมายราชการจากอธิบดีกรมสรรพสามิตถึงคณะกรมการจังหวัดทุกจังหวัด.

แบบฝึกหัดที่ ๕๔.

ให้เขียนจดหมายราชการฉบับหนึ่งถึงโรงพิมพ์แห่งหนึ่งในจังหวัดพระนคร ใจความว่าเนื่องจากกฐินพระราชทานคราวนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมมีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือแจกแก่ข้าราชการและบุคคลทั่วไปในงานมีจำนวน ๒๐๐๐ เล่ม ขอทราบราคา.

กับอีกฉบับหนึ่งเป็นจดหมายตอบของโรงพิมพ์ว่ายินดีพิมพ์ให้เปล่าๆเพื่อร่วมการกุศลกับกระทรวงด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๕๕.

การส่งสำเนาแบบ ฝ.๑/๓๐ สัญญาร้านผ้นภาค.

รายงานที่ ๒๓๑/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๘๕

เสนอส่งสำเนาหนังสือถึงสรรพสามิตต์ จังหวัดพิจิตต์ เรื่อง

ให้จังหวัดส่งสำเนาหนังสือสัญญาร้านจำหน่ายผ้นแบบ ฝ. ๑/๓๓ ให้ภาคทราบนั้น.

กรมสรรพสามิตได้พิจารณาแล้ว เมื่อภาคต้องการทราบสัญญาร้านผ้นทางจังหวัด ให้ภาคขอแบบพิมพ์สัญญาจากจังหวัดที่ตั้งภาค ๑ เล่ม ส่วนข้อผูกมัดสัญญาของคนใดให้ภาคออกแบบบัญชีตามข้อความที่ตกลงในข้อสัญญาให้จังหวัดตรอกส่งให้ เว้นแต่รายงานส่งของท้ายสัญญาให้งดเสีย เมื่อภาคจำเป็นต้องดูสัญญาของอันใด เป็นทางดำเนินการอย่างไรก็พิจารณาเป็นการฉะเพาะ และขอสัญญาจากจังหวัดหรือกรมต่อไป ทั้งนี้ย่อได้ประโยชน์สมประสงค์ของภาคและเป็นการประหยัดลงด้วย.

ให้ทำเป็นหนังสือของกรมสรรพสามิตส่งไปจังหวัดต่างๆ

แบบสมัครขอเข้าแข่งขันกีฬาของพลศึกษา ๒๔๕๐.

เรื่อง ขอส่งนักเรียนเข้าแข่งขันกีฬา.

จาก อาจารย์ใหญ่โรงเรียน.....

ถึง อธิบดีกรมพลศึกษา.

ด้วยโรงเรียนมีความประสงค์จะส่งนักเรียนเข้าแข่งขันกีฬาโรงเรียนประจำปี พ.ศ..... ... ดังต่อไปนี้.

๑. ฟุตบอลด์.

๒. ยิมนาสติก.

๓. ญูญิตสู.

๔. มวยฝรั่ง.

๕. กรีฑา.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะปฏิบัติตามข้อบังคับการแข่งขันกีฬาโรงเรียน กติกาการแข่งขันและระเบียบของกรมพลศึกษาโดยเคร่งครัดทุกประการ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.

(ลงนาม).....

ตัวอย่างประกาศ

ประกาศ
ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ๘/๒๕๔๐

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ๔/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๐ อำนวยผลประโยชน์ตอบแทนผู้ขายข้าวแก่องค์การข้าว ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๐ โดยถือเกณฑ์อนุญาตในอัตราร้อยละ ๑๐ ของราคาข้าวที่นำไปขายนั้น.

ขอแจ้งให้ทราบว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยจะอนุญาตให้ซื้อเงินปอนด์สเตอร์ลิงค์ฉะเพาะผู้แจ้งแก่องค์การข้าว ภายในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ว่ามีข้าวถูกต้องตามสัญญาพร้อมที่จะส่งมอบ และองค์การข้าวจะไปรับได้ทันที.

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๐.

ประกาศ

เรื่อง การห้ามบีดบ้ายโฆษณา ตามตู้พักสายและเสาโทรศัพท์.

เนื่องจากปรากฏว่ามีผู้นำประกาศโฆษณาต่าง ๆ ไปบีดไว้ตามตู้พักสายและตามเสาโทรเลขโดยทั่วไป เป็นเหตุให้ตู้พักสายซึ่งเป็นเหล็กเกิดสนิม เสียหายและเลอะเทอะรุงรัง กรมไปรษณีย์โทรเลขจึงได้ออกประกาศให้ประชาชนทราบทั่วกันว่าการโฆษณาอย่างใด ๆ ที่เสาหรือสัมภาระอย่างอื่นสำหรับใช้ในการโทรเลขหรือโทรศัพท์โดยมิได้รับอนุญาตนั้น ผู้กระทำย่อมมีความผิดตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษปรับถึง ๕๐ บาท และต่อนี้ไป กรมไปรษณีย์โทรเลขจะจัดการกับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายในเรื่องนี้โดยเข้มงวดกวดขัน.

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๙๐

หอสมุดแห่งชาติ
15 ก.ย. 2551
กรมศิลปากร

K. Bibliothek
Erlangen

“ตาเป็นกลีใจ
เพราะคุณแม่ให้เรียน
ก.ไก่ ”

แบบเรียน ก.ไก่ ชั้นเตรียม
พิมพ์สอดสีงามตา เล่มละ ๓ บาท ขายทั่วไป
บริษัท ประชาช่าง จำกัด